yeni DÖNEM

AYLIK DERGİ

IL : 1 ARALIK 1973 SAYI : 1

5 TL.

yeni DÖNEM

YIL: 1 — SAYI: 1 — ARALIK 1973

AYLIK DERGİ

OKURLARA

İlk sunuş yazımızı, Derginizin yayın amacını ve izliyeceği politikayı tanımlamaya ayırıyoruz.

14 Ekim Seçimlerinden sonra, başlatılacağı umutla beklenilen Yeni Dönem, belleklerde buruk izlenimler bırakarak sonunda Devrim Tarihimizdeki gerekli yerini alan 12 Mart Rejiminden, ne ölçüde ayrıcalıklar getirecektir?.. Bilmiyoruz..

Uluslararası Kapitalist Emperyalizminin boyunduruğundan kurtulma, bağımsızlık ve özgürlük içinde «Çağdaş Uygarlık Düzeyi» ne ulaşma amacı —Devrimci Amaç—, bugün yine ulaşamadığımız bir yerde.. Gerçek anlamda özgürlükçü, insancıl, sosyal ve ekonomik alanlarda eşitlik sağlayıcı bir düzene kavuşabilme uğraşında; güçbirliği ve dayanışmanın gerekliliği, bugün her zamankinden daha da çok önemini koruyor.

Stratejik düzeyde kavram kargaşasına boğulmuş Devrimci Kadroların, taktik alanda işbirliğini gerçekleştiremiyecekleri ve giderek —dün olduğu gibi bugün de— düzenin acımasız çarkları arasında, Devrimci Uğraştan alıkonulacakları unutulmamalıdır.

YENİDÖNEM, —geçmişten alınacak derslerle— Türk Toplumunun ve onun Devrimci Kadrolarının, önceki yanılgılarından —kopukluklarından— dağınıklıklarından arınmaları olanağını sağlıyacağı umudunu da birlikte getiriyor.

Derginiz, değerli katkı ve yardımlarınızla, Devrimci Uğraşın sürdürülmesinde görevini üstlenecektir..

Saygılarla.

Yenidönem

SAHİBİ: Güner AKKILIÇ ★ SORUMLU YÖNETMEN: Yılmaz AKKILIÇ ★ YÖNETİM: Osmangazi Cad. 2. Ersan Han Kat. 3 No. 36 BURSA ★ HABERLEŞME ve HAVALE: P.K. 433 BURSA ★ ABONE: Yıllık (12 sayı) 50 TL. — 6 Aylık (6 sayı) 25 TL. — Dış Ülkeler 2 katı ★ DİZGİ: Başaran Matbaası İSTANBUL ★ BASKI : Diner Matbaası ★ İLÂNLAR : Anlaşmaya bağlıdır.

doğan avcıoğlu

Seçimler öncesinde, MSP'nin öteki sağ kanat partilerince «Yeşil Komünistler» deyimiyle tanımlandığı ve bu yolda propaganda çabalarına girişildiği belleklerdedir. Değerli araştırmacı Doğan Avcıoğlu, CHP-MSP koalisyonu olasılığının umutla oluşturulduğu bir dönemde, 30 Ekim 1973 günü hazırladığı bu yazıyla, «Millî Selâmetçilik» ve yeni döneme geçişte MSP'ye sağlanan politik kredi konusundaki gerçekçi görüşlerini ortaya koymaktadır.

millî selâmetçilik

Estirilen Mc Carthy fırtınalarına, anarşizm suçlamalarına karşın, demokratik özgürlükleri savunan bir partinin, oy'unu önemli ölçüde artırarak, en büyük parti durumuna gelmesi sevindirici bir olaydır. Bu olay, Mc Carthy'ciliği varlık nedeni yapan politikacıları - olur a - uyarır ve alışılmış suçlamaların geçer akçe olmaktan çıktığına onları inandırabilirse, çok partili yaşamı otuz yıla yakın bir süredir soysuzlaştıran ve düşün özgürlüğünü kısıtlayan bir engel ortadan kalkmış olacaktır.

Eğer Cumhuriyet Halk Partisi gibi Millî Selâmet Partisi de, seçim kampanyasında açıkladığı özgürlükçü görüşlerine bağlı kalırsa, Millet Meclisi'nde ilk kez demokratik özgürlüklerden yana bir çoğunluğun varlığını göreceğiz ki, ülkemizdeki çok partili yaşam için önemli bir aşama teşkil edecektir.

1961 Anayasası yürürlükte iken, 1961 Anayasasına ters düşen çoğunluklar ülkemizi yönetmiştir. Şimdi 1971 Anayasası yürürlükte kalsa bile, demokratik özgürlüklere gerçekten bağlı bir çoğunluk, kanunlarda yapacağı değişikliklerle 1961 Anayasasının öngördüğü özgürlük düzenini Senato'daki AP çoğunluğunun engellemesini aşabildiği ölçüde kurabilir. Sandıktan bu olanağın çıkmış gibi gözükmesi umut vericidir.

Millî Selâmet Partisi, Seçim kampanyası sırasında ve seçimlerden hemen sonra ilân ettiği gibi demokratik özgürlüklere içtenlikle bağlı bir parti midir? Yoksa Ceza Kanunu'nun 163. maddesinin tehdidi altında yaşayan yandaşlarını kurtarma ve koruma çabasıyla taktik gereği mi özgürlükçü görünmektedir? Parti, disilpinli bir parti midir, yoksa bir kısım millet vekilleri, disiplini çiğneyip AP çizgisinde yer alırlar mı? Bilemeyiz. Şimdilik Millî Selâmet'in tüm millet vekilleriyle gerçekten demokratik özgürlüklerden yana olduğunu ummak isteriz.

Şimdiden bildiğimiz, Millî Selâmet'in yalnız dinsel alanda değil, eko-

nomik alanda da öteki benzerlerinden pek az farklı sağcı bir parti olduğudur. Partinin açıklanan görüşlerinde, bazı yazarlarımızın nasıl bir solcu ekonomik görüş keşfedebildiklerini anlayabilmiş değiliz.

Denilmektedir ki, Millî Selâmet, ezilen halkın oylarını almıştır. Peki AP, DP ve MHP bir arada 4,5 milyon civarında oy toplarken, ezilmeyen halkın mı oylarını almışlardır? Bunun tek başına bir anlam taşımayacağı açıktır. Ezilen halkın oyunun ne söyleyerek alındığı, sanırız ki daha anlamlıdır. Şöyle ki, Orta ve Doğu Anadolu'da topraksız, ya da az topraklı yoksul köylüden oy topladığı ileri sürülen Millî Selâmet, bu yoksul köylünün kurtuluşu bir toprak devrimine bağlı bulunduğuna göre, gerçekten bu yoksul köylünün partisi ise, tarımı toplumcu bir ekonomik yapıya kavuşturacak geniş kapsamlı bir toprak reformundan yana olma durumundadır. Oysa, Millî Selâmet, «verimli işletmeleri koruma» gerekçesiyle, toprağın kamulaştırılmasına dahi karşıdır. Parti lideri Erbakan, Toprak Reformu konusundaki görüşlerini 19 Ekim 1973 tarihli Milliyet gazetesinde şöyle açıklamaktadır :

«İnsan hakları itibariyle mülkiyet hakkına, herkesin hakkına hürmetkâr bir teşekkülüz. Binaenaleyh, şimdi biz, meselâ bir insan var, büyük arazisi var, fakat bütün gücüyle, gayretiyle çalışıyor. Orada iktisadî ve ziraî bakımdan azamî istihsali temin ediyor. Biz bu adamın işini bozmaya hiç bir zaman taraftar değiliz.»

Bu görüş toprak reformuna kesinlikle karşı olan büyük toprak sahiplerinin görüşüdür. AP ve DP bu görüşün savunucusudurlar. Hatta AP toprak reformu konusunda, DP ve MSP'den azıcık daha ileridedir.

Millî Selâmetçilerin faize karşı olduklarını mı söylemeleri ilericilik sayılmaktadır? Oysa bu bir şakadan ibarettir. Zira parti Lideri Erbakan, faizi nasıl kaldırabileceğini açıklayabilmiş değildir. Paraların, hisse senedi ticaretiyle uğraşan yatırım şirketlerine yatırılması, bankacılığı ve faizciliği kaldırmaz. Sayın Erbakan, sanırız ki, «faizciliği kaldıracağım» derken, faizciliği haram sayan, fakat faizcilikle geçinen Konya'nın Hacı Efendileri gibi düşünmektedir. Tefeci Hacı Efendiler, sıkıntıdaki köylüye, parası sonradan ödenmek üzere, kumaş, radyo, hatta son zamanlarda otomobil satmaktadırlar. Sıkıntıdaki köylü, diyelim 60 bin liraya borca aldığı otomobili, Hacı Efendiye, ya da bir yakınına 40 bin liraya peşin parayla satar. Borcun bir yıl sonra ödeneceği kabul edilirse, aslında yüzde 50 faizle tefeciden 40 bin lira borç alınmıştır, ama görünüşte dince yasak tefecilik günahı işlenmemiştir. Erbakan da faizi herhalde böyle kaldıracaktır MSP liderinin «vergileri de kaldıracağım» demesi gibi bu da bir şakadır.

Faizi gerçekten kaldırmaya kararlı bir partinin, herşeyden önce, bütün

bankaları devletleştireceğini ilân eylemesi gerekir. Ancak o takdirde ve devlet sübvansiyonlarının desteğiyle faizi kaldırmaktan sözedebilir. Gerçi Sosyalist ülkeler dahi, girişimlerin verimini ölçme nedeniyle, faizi kaldırmış değillerdir, düşük oranda bir faizin varlığını yararlı bulmaktadırlar. Fakat hiç değilse teorik plânda, bütün girişimlerin topluma mal edildiği bir ekonomide, faizin kalkacağı ileri sürülebilir. Oysa MSP devletleştirmeye ve hatta devlet müdahelesine kesinlikle karşıdır. Devlet fabrikalarını özel girişime satmaktan yanadır. Parti lideri, 19 Ekim 1973 tarihli Barış gazetesine göre, devletleştirme sözü ağza alınınca, yerinden sıçramaktadır :

«Asla! Biz devletleştirmeden hayır geleceğine inanmıyoruz. Biz özel teşebbüsçüyüz.»

«Biz ticaretten bir takım devlet müdahalelerinin fayda getireceğine inanmıyoruz. Fabrikaların sahibi devlet olmasın istiyoruz.»

«Biz Dış ticaretin mümkün olduğu kadar serbest olmasını istiyoruz.»

Görüldüğü üzere, «renksizler»in karma ekonomiciliğinden çok daha aşırı bir özel teşebbüsçülük söz konusudur. Aşırı özel teşebbüsçülük, aşırı sömürü demektir. Bu nedenle, «faize karşıyız» gibi, «sömürüye karşıyız» sloganı da boşlukta kalmaktadır.

Ortak Pazar karşıtlığı da, kanımızca aynı biçimde değerlendirilmelidir. Millî Selâmet, Ortak Pazar'a dinsel nedenlerle, Hıristiyan Avrupa'nın bir eyaleti ve eğlence yeri olma kaygusuyla karşı çıkmaktadır. Bu, Ortak Pazar'a gerçekten karşı olmak için yeterli değildir. Zira Ortak Pazar, kapitalist gelişmenin bir ürünüdür. Kapitalist girişim, zorunlu olarak, çok uluslu dev şirketlere, sermaye, teknik bilgi, pazarlama v.b. gibi çeşitli nedenlerle bağlanmaktadır. Ne kadar müslüman olursanız olunuz, diş macunu satıcısı rakibiniz, yabancı dev firmanın yeni macunuyla karşınıza çıktığı zaman, yaşayabilmek için siz de başka bir yabancı dev firmaya kapılanmak zorunda kalırsınız. Bu nedenle kapitalist gelişme, hıristiyan dünyasının dev kapitalist şirketlerine kapılanmak demektir. Ortak Pazar bu yolun üzerinde ileri bir duraktan ibarettir. Nitekim şeriat uygulanan dünyanın en müslüman ülkesi Suudî Arabistan'da hırsızların kolları uçurulmakta, sokakta kadınlar peçe altında tutulmaktadır ama ekonomi, hıristiyan şirketlerin elinde bulunmaktadır.

Kısaca, toplumcu bir ekonomiden yana olunmadıkça, Ortak Pazar'a karşı olmak, kulağa tatlı gelen hoş bir sesten ibarettir. Millî Selâmet Partisi açıkça sağcı, aksini söylese de alabildiğine kapitalizmden yana bir partidir. Bununla birlikte, Batıda ekonomik liberalizmle politik liberalizm birlikte gitmiştir. Batılı kapitalist, sermayeye özgürlük isterken, politik özgürlüklere ve kendi demokrasisine de, burjuva demokratik devrimi dö-

neminde sahip çıkmıştır. Millî Selâmet, ekonomik liberalizmini, politik liberalizmle tamamlayabilecek midir?

Bu soruya kolayca evet yanıtını veremiyoruz. Eğer Millî Selâmet bunu başarabilirse, yalnızca sermayenin özgürlüğünü savunan öteki sağcı partilerden ayrılmış ve çok partili yaşamda olumlu bir rol oynamış olacaktır.



DUYURU :

YENİDÖNEM, yalnızca belirli kişi ve görüşlerin değil; tüm devrimci kadroların -ilerici aydınlar yanında işçilerin, köylülerin, öğretmenlerin- dergisi ve tartışma alanı olma savındadır.

Sayfalarımız, sizlerin yazı, araştırma ve eleştirilerinize açık olacaktır. Halktan, halka yakın -en yakın- olandan gelecek görüşleri yansıtmak, bizim için kaçınılmaz ve kıvanç verici bir görevdir.

Sizleri bekliyoruz...

politik rapor

iktidar değişmiyor

Politika, üst yapıda, kendilerine politikacı adını veren bir takım kişi ve kuruluşların birbirleriyle giriştikleri, çoğunlukla kişisel ve de alt yapıya yönelik amaçlardan yoksun bir biçimde sürdürülüp gidiyor. Ülke sorunlarına kendi görüş açılarından çözüm getireceklerini uman, gerçekte ise egemen çevrenin belirli odaklarının çatışmalarını, kargaşalarını yansıtan siyasal partilerimiz (AP - MSP - DP - CGP - MHP) bir yanda; sosyal demokrat ve özgürükçü görünümlü tek siyasal örgütümüz CHP öte yanda; seçimler sonunda, yeni iktidarı kurma olanaklarını araştırıp duruyorlar klâsik yöntemleriyle..

Sonuç ne olacaktır ve de önem taşımakta mıdır toplumumuz açısından?.. Politik Raporumuz «Sonuç ne olacaktır?» sorusunun yanıtlarını araştırmak yerine; parlâmentomuzun niteliği ve aritmetiği bakımından «Yeni Dönem» in egemen gücünü bir kez daha belirlemek ve aslında sandık yoluyla «gerçek iktidar değişikliği» olasılığının, hiç değilse daha bir süre uzakta kaldığı gerçeğini saptamak yolunu tutuyor. Yoksa bir takım kulis fısıltı ve oyunlarından esinlenerek, değişmiyen iktidarın değişik biçimlerde yansıyacak görüntüsünü araştırmak kolaylığını değil..

«Ve sadece biz vardık. Bizden başka da bir parti yoktu.»
Süleyman Demirel 17 Kasım 1973

14 Ekim Seçimleri sonunda parlâmentomuzun Millet Meclisi kesiminde ortaya çkan tablo, biçimsel açıdan hiçbir partiye iktidar olma olanağını sağlıyamamış görüntüdedir. Klâsik demokratik kurallar gereğince, zıt ya da ayni görüşlü siyasal partilerimizin -şu satırların yazıldığı güne değin- koalisyonlar kurma yolundaki girişimleri de, anılarımızda tazeliğini koruyor.

Oysa bizce önemli olan, şu ya da bu partilerin bir araya gelerek kısa ya da uzun bir süre ülkenin yönetimine egemen olmaları değildi. Bizce asıl önemli olan, 14 Ekim seçimleri sonunda ortaya çıkan özgürlükçü ve sosyal demokrat nitelikli CHP aritmetiği ile; sağ kanatta bütünleşen (AP - MSP - DP - CGP - MHP) kargaşasının; gerek kanatlar arasında ve gerekse kendi aralarında nasıl bağdaştırılabileceği idi..

AP'nin Genel Başkanı, hükûmet kurma görevini geri verdikten sonraki Televizyon Programında yer alan yukarıdaki sözleriyle, aslında sağ kanatta yalnızca kendi partisinin var olduğu doğrusunu ortaya koymuş olmuyor muydu?..

Yeni hükûmetin kurulması konusunda ilk görev, -biçimsel demokrasiye bağlılığımızın kesin belirtisini sunmak bakımından- CHP'nin Genel Başkanına verilecekti ve verildi de..

Bir «Hayırlı Salı» yı umutlarla bekler olduk... Ama yeni CHP'nin başı, gerçek anlamda kendi partisinin halkçı görüşlerinin uygulayıcısı bir iktidar kurabilir miydi bu kurallar içinde?..

Kuşkusuz hayır! Özgürlükçü demokrasiden ve sosyal adaletten yanalığını, parti içi iktidar değişikliğinden bu yana, usanmadan ve de içtenlikle -hiç değilse lider kadrolarıyla- haykırmakta olan yeni CHP gibi bir siyasal örgütün, (AK GÜNLER) adlı seçim bildirgesinde sıraladıklarını bile gerçekleştirebilmesi olasılığı; sağ kanat partilerinden herhangibiri ile koalisyon ortaklığı kurması hâlinde geçerliliğini koruyabilir miydi?..

Koalisyon ortağının AP, MSP ya da DP olması neyi değiştirebilirdi ki?...

Ama biçimde demokrasiciliğin doğal sonucu olarak, kişisel ve de küçük ayrıcalıklarla ayni sağ ekonomik görüşü paylaşan, AP, MSP ve DP'nin de, hemen hemen homojen nitelik kazanabilecek bir koalisyondan kaçındıklarını hep birlikte gördük. (Bir kısım aydınlarımızın MSP konusundaki yanılgılarının, bir umut ışığı yakabilme kaygısından ileri geldiği inancını taşıyoruz.)

Şimdi olacak nedir?

Daha yeni yeni palazlanmakta olan kapkaççı sermayenin, ezilen -horlanan- hayat pahalılığından yakınan fukara halkın temsilcileri (!) olarak parlâmentoya gönderdiği AP, MSP, DP, CGP ve MHP bir araya gelerek yeni bir sağ kanat iktidarına olanak sağlıyabilecekler midir?.. Kapkaççı sermayenin, kendi aralarında çekişmeleri olan değişik bölümlerinin temsilcileri, **ortak çıkarlarının** sürekliliği açısından, yeni bir uzlaşmaya varmayı yeğ tutacaklar mıdır?.. Yoksa giderek **«Ve sadece biz vardık. Bizden başka da bir parti yoktu»**, mantığıyla, kesin bir kader birliğine rıza gösterecekler midir? Ya da egemen güç, parlâmentodaki temsilcilerini, **endirekt müdahaleleriyle** bir kere daha örgütliyeceği, değişik biçimde bir iktidarın hizmetinde mi görevlendirecektir?..

Şu sıra bir yargıya varmak erken. Ülkemiz gibi, siyasal kuruluşların doktriner görüşlerle değil de, politik düzeyde, kişisel hesaplaşmalar

ve hırslarla oluşturulduğu bir ortamda, biçimde demokrasiciliğin ne sonuçlar vereceğini önceden kestirme olanağı yok..

Bildiğimiz ve inancımız odur ki; orta solda yerini alan yeni CHP nin, her nekadar **«yeşil komünistler»** deyimiyle suçlanmasına karşın tipik ve açıktan bir sağ örgüt olan MSP ile koalisyona gitmesi; bizzat yeni CHP ne ve ona oy veren 3.5 milyonu aşkın seçmen vatandaşın eğilimlerine karşı bir duruma düşmesi sonucunu doğurabilecektir.

Öyleyse, hükûmet kurulmamalı mıdır?.. Hayır, kurulmalıdır kuşkusuz ve kurulacaktır da.. Ama ödün üstüne ödün vermek zorunda bırakılacak bir yeni CHP nin, geniş yığınlarda yaratılan umutlu bekleyişi düş kırıklığına dönüştürmeğe hakkı yoktur sanırız.

Seçim sonuçlarından alınacak ders

14 Ekim Seçimlerinin ortaya çıkardığı ilginç görüntüler var. Artık kısıtlanan özgürlükler ve giderek baskı ve terrör, toplumu sindirmekteki etkinliğini kaybediyor. Seçmenin, vaadlere de, yaratılmak istenilen **«umacı imajlarına»** da umursamazlığı ilginçleşiyor.

Seçimlerin ortaya çıkardığı çok açık bir gerçek var. 2 : 2.5 yıllık sıkıyönetim uygulamalarına sahne olan İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana illerinde; hayat pahalılığı ve baskılarla ezilen, lokavtlar alabildiğine başı boş bırakılırken grev hakları ters orantılı olarak kısıtlanan işçi kesiminin bunalımları, yeni CHP yararına akıl almaz oy patlamalarının gerçekleşmesi sonucunu doğurmuştur.

Düne kadar, egemen kadrosuyla**«partiler üstü»** lük zırhını terketmiyeceğini haykıran Türk-İş'in, kontenjan üyesi Genel Sekreterinin ağzından, parlâmentonun sağ kanadına karşı sert ve açık biçimde saldırıya geçerek sosyal demokrasinin -yani Türkiye'deki tek temsilcisi yeni CHP nin- yanında bir yer almaya kalkışması da, ilginç bir görüntüdür kuşkusuz..

Yeni oyunlar beklenmelidir

Egemen çevrelerin -yeni yetme- montajcı sanayici kesiminin; doyum noktasına ulaşmış bulunduğu belirlenmekte olan İstanbul, İzmit, İzmir gibi sanayi bölgelerinden, Anadolunun el değmemiş kesimlerine atlamayı plânlamak zorunda kaldıkları ve bunun için de yeni CHP nin halkçı uygulamasından yararlanmayı tasarladıkları da unutulmamalıdır. Sanayi Burjuvazisinin yerleşme bölgelerinden uzaklara, bir takım alt yapı yatırımlarını götürmeyi amaçlıyan yeni CHP nin bu konudaki girişimleri, -örneğin AP ortaklığında olmak koşuluyla- yararlanılması vazgeçilmez bir gereksinme olarak ele alınmakta mıdır dersiniz?..

CHP nin tek başına iktidar olma olanağı yok.. Olsa bile -yukarıda belirttiğimiz gibi- montajcı sanayici kesimin, bugünün sanayi bölgeleri dışına yayılma zorunluluğundan doğan politikasına tutsak olmaktan kurtulup kurtulamıyacağı kuşkulu..

Sağ kanat, sanayici -tarımcı- taşra ve kasaba esnafı anlaşmazlığı sürdürüldükçe uzlaşmasız. Bu kesim, sonuçta giderek uzlaşma gereğini varsa bile -ki kaçınılmaz bu- parlâmentoya gönderdiği temsilcilerinin kişisel hesaplaşma istemleri nedeniyle başarsız kalacak ve yeniden politik müdahaleleri gerekli kılabilecek bir görünümde...

Öyleyse nedir Türkiye'nin Politik durumu?

Başarısız bir müdahalenin başarılı izleyicileri olma savındaki bir takım etkin çevrelerin, yine partiler üstü ya da tarafsız bir Başbakan yönetiminde hükûmet kurdurma eğilimleri, giderek ağırlık kazanacak mıdır?.. Sosyo-ekonomik sorunlar ve dışa bağımlılığın doğurduğu problemlerin, yine bir takım **«zecrî tedbirler»** le çözümlenebileceği kanısı devlet yönetiminde yaygınlaştırılabilecek midir?..

Türkiye'nin -hadi onların deyimiyle- jeopolitiği gereği bir Şili olmadığı, olamıyacağı gerçeği bir takım çevrelerce unutulmıyacaktır umarız. Hele de son günlerde patlak veren Yunanistan olaylarının ışığında, biçimde demokrasiyi korumaktan, ama yine de kapkaççı sermayenin direktifinde bir iktidara olanak sağlamaktan başka yol kalıyor mu dersiniz?..

İşte bu noktada, yeni CHP, bir iktidar ortaklığı için ödün üstüne ödün vermek zorunda kalışını kabullenecek midir?.. Yoksa Halûk Ülman'ın bir özel konuşmada belirttiği kararlılık içinde, **«Niçin başarılı olamadıklarını, olamıyacaklarını bir bildiriyle kamu oyuna açıklayıp»** yeniden seçimlere gitme fırsatlarını araştıracak mıdır?..

Asıl sorun burada..

Önümüzdeki günlerde, iktidar hangi partinin - partilerin ya da kimin olacak diye sormak gereğini duymuyoruz biz. Seçim sonuçları, iktidarın asıl sahibinin değişmediğini bir kez daha ispatlamaktan çok neye yaradı ki?...

Değişen Politika :

Gerçi kasım ayının son haftasına girildiği günlerde, Türkiye'de iktidar değişmiyordu; ama yeni CHP nin politik alışkanlıklarımıza bir yepyenilik getirmekte olduğu da giderek belirginleşiyordu.

Lider Ecevit, alışılmışın çok ötesinde bir yol izliyordu iktidar olma kavgasında, **«Biz, idare-i maslahatçı hükûmet kuramayız»**, diyordu. **Ser-**

maye Çevrelerinin, yeni CHP ni sağ partilerle bir koalisyon ortaklığna zorluyarak; kendi öz çıkarları yönünde **bir oyuna** getirmeyi plânladığını açıklıyabiliyordu kamu oyuna.

Değişen Politika, değişecek bir Türkiye'nin belirtisi sayılabilir miydi? **Sağ Koalisyon** çığlıkları, **sol'a** karşı güçbirliğini amaç edinen gizli - açık tezgâhlamalar ve de Sağ Basının son günlerde iyiden iyiye yoğunlaştırdığı **«Allende»** örneği kışkırtmalar; ülkenin **«Yeni Dönem»** deki umudunu söndürecek bir başarıya ulaşır mıydı?

Bilmiyoruz...

Bildiğimiz tek şey, **«Değişmiyen İktidar»** ın, **«Değişen Politika»** ya **bile** tahammülünün olmadığıydı....

ilhami soysal

tarih yineleniyor mu?

Tarih yinelenir mi yinelenmez mi? Ya da eskilerin deyimiyle söyleyelim :

Tarih tekerrür eder mi etmez mi?

Biz insanoğlunun aklına inandığımız için, geçmiş tarihte ortaya çıkmış olayların, sonradan tıpkısıyla yineleneceğine inanmayız. Zira insanoğlu, herşeye karşın, tutkuları, istekleri ne ölçüde gem tutmaz olursa olsun, geçmişten ders alan yaratıktır. Durmadan yenilenen yaratıktır. Yenilenen ise, yinelemez, yenilemeye çabalar, gelişir...

Felsefe dergilerine pek yaraşacak bu girişten sonra günümüz koşulları içinde yaşadığımız bir benzerlikten söz etmek istiyoruz... Tarihin yinelendiğini sandıran bir benzerlikten...

Bir 27 Mayıs sonrasını, 1961 genel seçimleri sonuçlarını, bir de 12 Mart sonrasını, 1973 seçim sonuçlarını ve bu sonuçlardan doğan gelişmeleri anımsayalım ve bakalım ki durum nedir?

27 Mayıs Devrimi sonrasını izleyen 1961 seçimlerinde sandıktan adı edilmeye değer dört partinin temsilcileri ve iki de bağımsız milletvekili çıkmıştı.

10 milyon 138 bin 35 geçerli oyun kullanıldığı bu seçimlerde Cumhuriyet Halk Partisi 3 milyon 724 bin 752, Adalet Partisi 3 milyon 527 bin 435, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi 1 milyon 415 bin 390 ve Yeni Türkiye Partisi de 1 milyon 391 bin 934 oy alırlarken, bağımsızlar da 81 bin 732 oy almışlardır.

Bu oyların Millet Meclisine yansıması ise şöyle olmuştu :

CHP 173, AP 156, YTP 65, CKMP 54 ve Bağımsızlar da 2 milletvekili ile Mecliste temsil ediliyorlardı.

Şimdi bir an için, oniki yıl öncesinin bu sonuçlarını unutalım ve gü-

nümüzün tartışma konusu olan son seçim sonuçlarına bir göz atalım. Yani 14 Ekim 1973 Milletvekili genel seçimlerine :

1973 seçimlerinde kullanılan geçerli oy sayısı 10 milyon 694 bin 888 dir. (1961 de bu oy sayısının 10 milyon 138 bin olduğunu anımsayın).

Seçimler sonunda, sandıklardan çıkan ve ciddiye alınabilecek parti sayısı gene dörttür: CHP - AP - MSP - DP...

Gerçi bu son seçimlerde MHP 3, TBP 1, CGP de 13 milletvekili çıkarmışlardır ama, dört büyük partinin yanında bu partiler pek fazla söz etmeye değer mi değmez mi, bu nokta tartışma konusudur. Dolayısıyla, az yukarda yaptığımız parantez içindeki hatırlatmayı yineleyelim : (1961 de de sandıktan çıkan önemli partilerin dört tane olduğunu anımsayalım).

Şimdi de gelelim, 1973 seçimlerinde kullanılan 10 küsur milyon oyun partiler arası bölüşülmesine:

CHP, geçerli oyların 3 milyon 570 bin 497 sini almıştır 1973 seçimlerinde. (1961 de bu sayının 3 milyon 724 bin olduğunu anımsayın). AP, geçerli oyların 3 milyon 194 bin 977'sini almıştır, (1961 seçimlerinde ise AP nin aldığı oyun 3 milyon 527 bin olduğunu anımsayın). 1961'in YTP sinin yerini, alan Demokratik Partinin 1973 seçimlerinde aldığı oy sayısı ise 1 milyon 2777 bin 706'dır, (YTP ise 1961'de 1 milyon 391 bin oy almıştı). Gene 1961'in CKMP'nin yerini almışa benzeyen MSP'nin aldığı oy ise 1973'de 1 milyon 260 bin 912'dir, (CKMP 1961 seçimlerinde 1 milyon 415 bin oy almıştı).

1973 seçimlerinde, «ufaklıkların» ve bağımsızların aldıkları oylar da şöyle sıralanmaktadır :

CGP 597.086, MHP 351.800, TBP 116.061, MP 60,675 ve bağımsızlar da 297.174...

1973 seçim sonuçlarını, yüzde olarak belirtmek gerekirse, sıralama şöyle olmaktadır :

CHP yüzde 33,39; AP yüzde 29,87; MSP yüzde 11,79; DP yüzde 11,95; CGP yüzde 5,3; MHP yüzde 3,3; TBP yüzde 1,9; MP yüzde 0,6; Bağımsızlar da yüzde 2,8...

Burada hemen bir saplama daha yapmakta yarar var. O saplama da şu :

1961 seçimleri sonunda, Millet Meclisinde en çok üyeye sahip parti CHP iken, Cumhuriyet Senatosunda en çok üyeye sahip parti AP idi. 1973 seçimleri sonuçlarına göre de durum böyledir...

Şimdi bir de, 1973 seçim sonuçlarının Millet Meclisine yansımasına göz atalım ve bunu 1961'le karşılaştırmalı olarak yapalım :

1961'de CHP'nin 173 milletvekiline karşı 1973 seçimleri sonunda

Meclise soktuklarının sayısı 185'dir. AP, 1961 sonunda Meclise 156 milletvekiliyle gelmişken, 1973'de 149 milletvekiliyle gelebilmiştir. 1961'de YTP Meclise 65 milletvekiliyle girmişken, şimdilerde onun yerini almşa benzeyen DP'nin milletvekili sayısı 45'dir. 1961 CKMP'sinin yerini tutan MSP Meclise 48 milletvekili sokabildi bu seçimlerde, oysa 1961'de CKMP 54 milletvekiliyle girmiştir. 1961'in sonradan AP'ye katılan 2 bağımsız milletvekiline karşın, bu kez Meclise 6 bağımsız milletvekili girebilmiş ve bunlardan biri hemen seçim ertesinde kaydını CHP'ye yaptırmıştır.

Buraya kadar sıraladığımız, belleklerde kolay kalmadığı için çok kez unutuluverilen bu sayılar, yüzdeler, oranlarla nereye mi varmak istiyoruz? Söyleyelim :

Tarih yinelenmesine yinelenmez ama, 1961 Milletvekili genel seçimleri sonuçlarıyla, 1973 milletvekili genel seçimleri sonucu arasında, insana şaşkınlık veren benzerlik var. Burada bunu belirtmek istedik.

Benzerlikler deyince, hemen şurada akla geliveren başka benzerlikler de var :

27 Mayıs Devrimi sonrasında, «sağ» partiler 27 mayısta iktidardan alaşağı edilmiş Demokrat Parti'nin ortada kalmış oylarına «sahiplenmek» amacıyla kurulmuş ve seçimlere girmişlerdir. Örneğin, DP iktidarının «müntehir» içişleri bakanı Namık Gedik'in eşi, AP adayları arasında seçim propagandası süresince hiç bir söz etmeden, sadece alan gösterilerinde konuşma kürsülerine çıkıp göz yaşı dökerek ve boyunu göstererek oy toplamıştı. 12 Mart Darbesinden sonra yapılan ilk seçim olan 1973 seçimlerinde de, DP'nin «Maslup Başbakanı» Adnan Menderes'in «müntehir oğlu» Yüksel Menderes'in yerine Demokratik Partiden aday olan küçük kardeşi Mutlu Menderes'in babasından ve ağabeyinden yararlanarak yaptığı seçim propagandasını, 1961'de İstanbul miting kürsülerinde AP adına konuşup, «gözlerimin içine bakın ne demek istediğimi anlarsınız» biçimindeki birşey söylemeden çok şey söyleme sanatı diye adlandıracağımız propagandaların bir benzerinin, bu seçimlerde «esbak» Cumhurbaşkanı Celâl Bayar tarafından bir başka türde sürdürülmesi birbirini oldukça çok andıran benzerlikler değil midir?

1961 seçimlerinde AP - YTP ve CKMP önce süngü ucu ile iktidardan alaşağı edilmiş, ardından mahkeme kararı ile kapatılmış DP'nin oylarını almak yarış ve kavgasındaydılar. Bugün de, 12 Mart darbesinden sonra, iktidardan gene süngü ucu ile dürtüklenerek çekilmek zorunda bırakılan AP ile onunla benzer bir tabana oturmakta olan Demokratik Parti ve MSP ayni oyları bölüşmek kavgasını vermediler mi?

Bütün bu ve bunlara benzer eşdeşliklerin örneklerini çoğaltmak olanağı vardır. Nitekim bir örnek daha verelim :

1961 seçimleri sonunda kurulan Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunda, «Başkan seçimi» büyük olay görünümüne bürünmüştü. CHP'li Fuat Sirmen'in Millet Meclisine, AP'li Suat Hayri Ürgüplü'nün Cumhuriyet Senatosuna başkan seçilmeleri, zor, hem de oldukça zor olmuştu. 1973 seçimleri sonunda da böyle olmadı mı?

İnsanlarda tarihin yinelendiği sanısını doğuran çok daha başka örnekler de verilebilir... Örneğin, 27 Mayıs öncesi gençliğinin, İstanbul ve Ankara sokaklarında kâh ıslıkla, kâh sözlü olarak seslendirdikleri, «Olur mu böyle olur mu, kardeş, kardeş kardeşi vurur mu?» dizesiyle ünlü Osman Paşa Marşının DP iktidarı ve diktasına karşı bir özgürlük türküsü olmasının benzerinin, 27 Mayıstan yıllar ve yıllarca önce, Birinci Meşrutiyeti ilân edeceği vaadi ile Abdülhamid'in tahta geçirilmesine yol açan ve Abdülaziz'in tahttan indirilmesi öncesi günlerinde de gene İstanbul sokaklarında o günlerin Mülkiye-i Şahane, Tıbbiye-i Şahane öğrencileri tarafından söylendiği; Abdülaziz'in tahttan indirilmesinin, tıpkı Bayar'ın Cumhurbaşkanlığı sarayından alınması, 27 Mayısın gerçekleştirilmesi gibi Harbiye öğrencilerinin eyleme geçmesiyle olanak bulduğu örnekleri unutulur mu?

Peki... Hem inandığımızı söylüyoruz ki, tarih yinelenmez, hem de örnekler veriyoruz ki, tarihte birbirine çok benzer olaylar ard ardına sıralanabiliyor. Bu çelişir gibi gözüken tutumumuzla nereye mi varmak istiyoruz? Söyleyelim...

Gerçekten de tarih yinelenmez, yenilenir... 1961 seçim sonuçları, 1973 seçim sonuçlarına çok şeyiyle benzemektedir. Hatta seçim öncesi, seçim sonrası olaylarıyla da benzerlikler görülmektedir. 1961 sonrasında da Türk Devletinin başında «or» rütbesinde bir emekli asker vardı, 1973 seçimleri sonrasında da ayni yerde «or» rütbesinde bir başka emekli asker vardır. O zaman da CHP ile AP en büyük partilerdi, bugün de en büyük partilerdir... O zaman da şöyle olmuştu, bu zaman da öyle oluyor.

Hatta ve hatta o zaman da da bir ortak bildirge hazırlanmış, başlıca sorunlar olarak «huzur devri yaratmak», «yakın geçmişin yaralarını sarmak» gibi sloganlar kullanılmıştı. Bugün de söz konusu olan şeyler benzer şeylerdir... O gün de karma hükümetler, ortak hükümetler kurmak zorunluluktu, bugün de...

Peki bütün bunları böyle de, bu benzerlikler, bundan böyle de sürüp gidecek mi?

Bize sorarsanız evet... Tarihte sürekli benzerlikler görülmüştür. Ama bu benzerlikler eşdeşlik demek değildir... Yani tarih yinelenmez. İnsanoğlu durmadan kendini yenilediği için, bilinçli blilinçsiz, ama çok kez bilinçli yanı ağır basarak geçmişten ders alır, sonuç çıkarır. Hele hele, tu-

tucu olmayan, yenilikçi olan insanlar ve kuruluşlar için durum böyledir. İşte bizce CHP ve onun bugünkü yöneticileri, bir ölçüde tutuculuktan uzak, yenileşmeden yanadırlar. Böyle oldukları için de, yakın geçmişimizin benzeri olayları, günümüzde de ard ardına sıralansa da, o yakın geçmişten alınmış bilimsel kökenli öğretiler, eskinin yinelenmesi olanağını vermeyecektir. Vermeyecektir, zira tarihin tekerrür etmediğini tarih bilimi yazar... Ve gene yazar ki, insanlığın akışı geriye doğru değil, ileriye doğrudur...

Not : Burada bir noktayı daha belirtmek isteriz. Nedendir, nasıldır bilemeyiz ama, 1973 ceçimleri sonunda ısrarla yanlış bir bilgi kafalara sokuldu. O yanlış bilgi de şu : Bu seçimlerde, «tercihli oy» sistemi yüzünden «hiç bir seçimde görülmemiş ölçüde oy iptali edildi.» Bu son derece yanlıştr. 1973 seçimlerinde geçerli sayılmayan oyların sayısı 457.513'dür. Yani yarım milyondan az. Peki 1969 seçimlerinde geçerli sayılmayan oyların sayısını biliyor musunuz, anımsıyor musunuz? Söyleyelim : 429.739... 1961 seçimleri sonunda da 387.681 oy geçerli sayılmamıştı.

İ. S.

—0—

DEĞERLİ OKURLAR :

Üst düzeyde ütopik tartışma döneminde değil; tabanda, halkla bütünleşme dönemindeyiz.

Bu dönemin Devrimci Uğraşı, kuşkusuz, halka yabancılaşmaktan öte; halkın dilince, halkın gönlünce yazmakla yürütülecektir.

Gerçek halk temsilcilerini, sayfalarımızda bekliyoruz...

altan öymen

yol

12 Mart öncesinde, Türkiye'de sol içinde çeşitli akımlar vardı. Bu akımlardan her biri, Türkiye'nin özlediği yönetime kavuşmasını istiyor, ama buna gidecek yollarda birbirleriyle anlaşamıyordu. Bu yöntem farklılıkları içinde, parlâmentoya dönük olarak -oraya daha çok sayıda milletvekili gönderme amacını güderek- çalışmanın yararsızlığına inananlar çoğunluktaydı. Böyle bir inancın en önemli nedenlerinden biri, kuşkusuz solun üstüne parlâmenter demokrasi kavramıyla bağdaşamıyacak derecede ağır baskıların yöneltilmiş olmasıydı.

Sonradan bir başka gerekçeye dayanılarak kapatılan Türkiye İşçi Partisi, kapatılma gerekçesinin tamamen dışında, yani yasalara uygunluğunda 12 Mart Savcılarının bile kuşkusu bulunmayan, en doğal propaganda çalışmalarını bile sürdüremiyordu.

Zamanın hükûmetinin açık kışkırtmaları ile, İşçi Partililerin üzerine eli sopalı ve bazen de silâhlı adamlar saldırtılıyor; polis bunları yakalıyacağına, İşçi Partililer hakkında soruşturma açma yolunu tutuyordu. Zamanın İçişleri Bakanı, bu konudaki şikâyetleri, Meclis Kürsüsünden **«Halk galeyana geldi»** diye cevaplama kolaylığına sapıyordu. **Kanlı Pazar, Konya, Kayseri, Tunceli** olayları, hep işte bu **«halkın galeyanı»** sloganı altında tezgâhlanıyordu.

Bu; aslında bir bakıma, demokratik mücadele olanaklarının, iktidardakiler tarafından dolaylı bir zorbalıkla ortadan kaldırılması, ya da hiç değilse kullanılamaz hâle getirilmesi demekti... ki böyle bir kısıtlamanın doğal sonucu olarak, başlangıçta Türkiye İşçi Partisi çevresinde kümelenen ya da tek tek demokratik çalışmalara yönelmek istiyenlerden bir kısmı; uygulamak istedikleri demokratik mücadelenin çıkar yol olduğu konusunda kuşkulara düşer oldular. Demokratik haklarının gasbedilmiş olduğunu, **«meşru müdafaa»** durumuna düşürülmüş bulunduklarını düşündüler.

Bundan üç ay önceki durum şöyleydi :

Demokratik olanaklar, 12 Mart rejimiyle birlikte büsbütün ortadan kaldırılmış; Türkiye'nin sola açık tek partisi CHP'nin Genel Başkanı hakkında bile, savcılık soruşturmalarına girişilmişti. Ülkenin etkili kuruluşlarında -bırakınız ilerici düşüncelere sahip olmayı- solun en ılımlısına bile anlayış gösterebilecek insanlar bırakılmamıştı. 12 Marttan önce umut beslenen yetenekli kişiler, her yerde kafileler hâlinde emekli edilmişlerdi.

Demek ki ne parlâmento içinde, ne de parlâmento dışında, Türkiye'nin özlenen bir yönetime kavuşturulması için gerekli değişiklikleri hazırlıyacak güçte bir **etki unsuru** kalmamıştı artık.

Bütün bu karanlık tablo içinde, ortada tek bir umut ışığı kalmıştı: 14 Ekim Seçimleri...

Türkiye'de daha önceki seçim sonuçlarının çizdiği grafiklere bakanlar, 14 Ekim Seçimleri için de fazla iyimser olamıyorlardı. Önerilerinin iki kere iki dört eder örneği doğru olmasına karşın, sol ya da sola açık politikacılar, politik gruplar; son on yıl içinde, ilkel bir demagoji karşısında, sürekli olarak gerilemişler, yenilmişlerdi... 1965 te % 3 olan TİP oyları 1969 da % 2.7 ye düşmüştü. 1965 te % 28.7 oy alan CHP nin oyları ise 1969 da % 27.4 e...

Gene böyle bir düşüş olursa, ülkenin üzerindeki karanlık büsbütün koyulaşacaktı.

Tersi oldu.. Başta, Ecevit'in yarattığı güven havasının sonucu olarak -ama solun CHP içindeki, CHP dışındaki kadrolarının akıllı çabalarının da desteğiyle- bu karanlığa tek umut ışığı yakabilecek noktadan, o ışık gerçekten geldi ve 14 Ekim Seçimleri sonucunda CHP, Meclise, uzun zamandan beri ilk kez kez en büyük parti olarak girdi. Hem de **«yeni»** bir CHP olarak...

Şimdi yapılacak şey, bu umut ışığının çevresinde toplanmayı sürdürmek olmalıdır. CHP ni beğenmiyenlerimiz, yeterli bulmayanlarımız elbette vardır ve olmalıdır da. Ama şu sırada, ülkemizde ondan daha iyisi bulunamıyacağı gibi, ondan daha iyisini çıkarmaya kalkışmanın da olanakları ve anlamı yoktur.

CHP Meclise en güçlü parti olarak girmiştir ama, 226'yı bulamamış, mutlak çoğunluğu sağlıyamamıştır.. Önce onun mutlak çoğunluğa ulaşabilmesini ve tek başına iktidar olmasını sağlıyacak çalışmaları yapmakgereklidir. Çünkü -herşey bir yana- Türkiye'de, ülkenin özlenen bir yönetime kavuşturulabilmesi için gerekli demokratik mücadelenin yapılabilmesi olanağı, ancak **demokratik özgürlük ortamının** yaratılmasıyla gerçekleşebilecektir... Bu özgürlükleri getirmeye -inanılır biçimde- söz veren tek parti de CHP dir. Bu sözünü, tek başına iktidar olamadan yerine getirmesinin güçlüğü ortadadır.

Gerçi özgürlükler açısndan MSP de, CHP nin görüşlerine yakın görüşler öne sürmektedir. Ama bu partiye ne ölçüde inanılabileceği, henüz kesinlikle belli olmamıştır.

CHP iktidara gelirse, sözünü tutacak mıdır? Tutmaması olasılığı düşünülse bile, şu dönemde yapılacak başka birşey bulunmadığı kanısındayım.

Aksi görüşte olanların, daha şimdiden başka bir parti kurup destek-

lenmesi için çabalamaları, özgürlükçü güçleri parçalamak ve özgürlük düşmanlarının ekmeğine yağ sürmekten başka neye yarar ki?

Yapılacak şey, CHP ni bütün olanaklarla destekliyerek başarıya ulaştırmaktır. Sözünü tutmayacak olursa da «Sözünü tut!» diye uyarmak... ki o zaman, buna hepimizin daha çok çok hakkı olacaktır...

Başarıya, kendi dışında belirli desteklerden de güç alarak ulaşan kişinin -ya da bir partinin-, verdiği sözden cayarak o destekleri kaybetmeyi - karşısına almayı göze alması kolay değildir. Ama kendisinin o başarıya ulaşmasında, o desteklerin etkisinin büyüklüğünü iyice görürse...

Kısacası ne Birlik Partici girişimler... Ne ayrı parti deneme acelecilikleri... Türkiye'de sola açık, orta sol, sol, daha sol kim varsa; dün olduğu gibi bugün de, Bülent Ecevit'in başkanlığındaki **«Yeni Cumhuriyet Halk Partisi»** ni desteklemek görevini üstlenmelidirler.

Ya sol içindeki çeşitli grupların görüş ayrılıkları?.. Bunlar sonraki sorunlardır. Kaldı ki bunların da hangisinin gerçek, hangisinin gerçek dışı olduğu; ancak bir CHP iktidarını gördükten sonra belli olacaktır. CHP, iktidar partisi olarak, belki bu ayrı görüşlerin bir kısmını tatmin bile edebilecektir. Tatmin olanlar, yeterli bulanlar, onunla bütünleşirler. Olmayanlar, ayrı siyasal gelişimlere, sonradan da yönelebilirler...

Zaten Türkiye'de son 12 yılın ve özellikle son iki yılın koşulları içinde, soldaki çeşitli görüşlerden hangisinin neyi, nasıl bir solu istediğinin, çok açık çizgilerle belli olduğu da ileri sürülemez.

Bu bakımdan da çok kimse, CHP ni desteklemeyi bir **«Taktik Görev»** gereği kabullenmemelidir. Belli olmaz. Bakarsınız, bir CHP iktidarından istediklerini buldukları sonucuna da varabilirler. Sonra, hedefe yönelik çalışmalar yapılırken, kişinin yanındakine **«Ben seni taktik gereği destekliyorum. Hele bir oraya varalım, o zaman karşına çıkıp canına okuyacağım»**, demesi de oldukça gereksiz ve yakışıksız kaçmaz mı?

İnsan, bu tür düşüncelerini -hiç olmazsa ortak çalışma sırasında- kafasından çıkarabilmeli ve giderek -kim ne derse desin- sonucu görünceye değin bir CHP li gibi içtenlikle çalışabilmelidir.

Ve bunu yaparken, yolunu çevirip; **«Ne oldu?. Kapitalizmin modern koruyucularına mı katıldın? Onlardan birşey mi bekliyorsun? İktidara yanaşmak tatlı mı imiş?»** gibi sorular soranlara, gülüp geçebilmelidir de.

pablo neruda

satraplar

NİXON, FREİ ve PİNOCHET
bugüne dek bu acı eylül ayına dek
1973 yılının
Bordaberry, Garrasatzu ve Banzer ile elele (*)
doymak bilmez sırtlanları
tarihimizin,
böylesine kan ve ateşle kazanılmış
sancakların kemirgenleri,
hacienda'larında (*) çamura bulanmış
cehennem yırtıcıları
satraplar,
bin kez satılmış
ve New York kurtlarının kışkırttığı
satıcılar.
dolara aç makineler, ezilen halklarının kurbanlarından leke leke;
ekmeğin ve amerikan havasının
orospu tüccarları
«kokuşmuşluk kuyuları, cellâtlar, darağaçlık caciques (*) sürüsü;
işkenceden
ve kırbaç altndaki halkın açlığından gayri yasasız.»

(Ayşe GÜRKAN Çevirisi)

* Bordaberry, Garrasatzu, Banzer: Uruguay, Brezilya ve Bolivyanın askeri diktatörleri
* hacienda : Güney Amerikada büyük çiftlik evi
* cadiques : Güney Amerikada köy ağası

Bu şiir Neruda'nın Şili Darbesinden sonra ve ölümünden önce yazdığı son şiirlerinden biridir ve darbe hükümetince Şili'de yayınlanması yasaklanmıştır. Şiirin Fransızca yazılmış son dörtlükleri kayıptır.

doğan tanyer

genel af üzerine

Af üzerine tartışma ve polemiklerin yoğunlaştığı günlerdeyiz. 14 ekim seçimleri öncesinde, siyasal partiler, af ve affın kapsamına ilişkin görüşlerini kamu oyuna duyurmuşlardır. Seçimden sonra da affı biçimleyen öneriler hazırlanmış, hukukçular ve örgütleri görüşlerini yansıtmışlardır.

Yüzbin'i aşkın insanı özgürlüğe, yakınlarını rahatlığa ve tüm toplumu mutluluğa kavuşturacak olan, Genel affın çıkarılma süresi ve koşulları aydınlığa kavuşmamıştır. Kurtuluşu bekleyen yüzbinlerce insan Cezaevlerinde ve dışarda rahatsızdır. Af, siyasal konu olarak, politikacıların tekelinde kaldıkça ve çeşitli niyetlerle kullanıldıkça, rahatsızlığı sona erdirmiyecek, tersine artıracaktır.

Affın en önemli ve asıl kaynağı sevgi'dir. İnsanları sevmedikçe, onların eylemlerine ve düşüncelerine inmedikçe, yaşam koşullarını bozan ya da bozar görünen hareketlerine eğilmedikçe, gerçek affı yapmaya olanak yoktur. Siyaset ve adalet sadece biçimsel açıdan affı ele alır. İşin kurallarını belirler. Oysa affın kapsamını saptamada en adil ve en gerçek öneriyi insancıl düşünce yansıtabilir.

50 yıllık Cumhuriyet döneminde, çıkarılmış olan af kanunları her dönemde sınırlı bırakılmış, bir kısmının kapsamı ne derece geniş tutulursa tutulsun, doyurucu olmaktan uzak kalmıştır. Siyaset tüm aflarda ağırlığını kabul ettirmiş, suçlar ve cezalar üzerinde ayrıcalıklar yaratılmak suretiyle, af müessesesi insancıl amacına uygun biçimde işletilmemiştir. Af kişilere ve suçlara ayrıcalık tanımadığı hallerde af olur.

Önümüzdeki günlerde çıkarılacak olan affı, tüm art düşüncelerden, gizli niyetlerden ve çeşitli çıkarlardan ayırarak, insancıl amacına ilk kez kavuşturmak gereklidir. Böyle gerçek bir afla, devletin kudreti ve kendine güveni de ilk kez belirmiş olacaktır. Politikacılar, devlet gücünü sınırlandırmalıdırlar. Affı, Devletin şerefine ve gücüne uygun biçimde, kamuoyuna maletmek fırsatına engel olmamalıdırlar.

Siyasal partilerin liderleri tarafından yapılan affa ilişkin konuşmalar, kuşkusuz ki umut verici değildir. Hepsinde derece derece insanları yerme eğilimleri vardır. Suçlamaları ağırdır. Kendinden yana olanlara yurtsever gözü ile bakmakta, karşısında olanları hiyanet içinde saymaktadırlar. Tutum ve davranışlarında, Türkiye'nin çıkarlarını baltalayıcı,

bir parçalama ve bölme gayreti görülmektedir. Ve bu liderler, bu devletin başına iktidar olmak için çalışmaktadırlar.. 14 ekim seçimleri, halkın sağduyusu ve bilinci sonucu, en güzel sonucu vermiş, bir birleşme, anlaşma ya da bütünleşme zorunluluğunu ortaya koymuştur. Özellikle af gibi, her ülkenin genel sorunu olan, ayrıcalık yapma olanak ve gereği bulunmayan bir müesseseyi gerçek kişiliği ile yaratmak fırsatı doğmuştur. Belki bu suretle de insan sevgisinden yoksun bazı politikacılarımızın, bu büyük eksikleri tamamlanmış olacaktır.

Ülkemiz 2,5 yıl kadar süren bir sıkıyönetim devresi geçirmiştir. 50 yıllık Cumhuriyet Türkiyesinde hiç görülmeyen bir işkenceler döneminden geçilmiştir. Bu işkencelerin binlerce tanığı cezaevlerini doldurmakta ve işkence sonucu kendilerini suçlayarak da cezalar almaktadırlar. Örneğin, cezaevinde bulunan binlerce tanıktan birinin yargıç karşısındaki, şu ifadesine bir göz atalım :

«1972 yılı içinde çeşitli şehirlerde MİT mensuplarınca yakalanarak, emniyet müdürlüklerinde ve götürüldüğümüz işkence yuvalarında gözaltına alındık. Küfür, tehdit ve dayakla götürüldüğümüz bu yerlerde diyafon veya teypten yapılan işkence yayını altında manyetolu telefon, telering cihazı gibi aletlerden veya şehir ceryanından elde edilen elektrik şoku, falaka, copla dövme, kadınlara cinsi organlarından, erkeklere makattan cop veya elektrikli cop sokma, tutukluyu asarak coplama, tırnaklarını yakma, kum torbasıyla dövme, aşağıdan pompa ile hava verme, vücudun çeşitli yerlerinde sigara söndürme gibi işkencelere maruz kaldık.»

Bunu yargıçlara anlatan tanık-sanık kişi gibi binlercesi, mahkeme dosyalarına giren belgeleriyle, kamuoyunun karşısındadırlar. Ve bu işkenceleri yapan kişiler, devlet görevlisi olarak bugün de görevlerini sürdürmektedirler.

Şimdi bazı politikacılar affın karşısına geçmek suretiyle değil, bu işkencelerin yapıldığı 2,5 yılın Başbakanları olan Nihat Erim, Ferit Melen ve Nalim Talû haklarında bir meclis araştırması açma önerisinde bulundukları taktirde, daha şerefli ve namuslu bir hizmet görmüş olabilirler.

Her neyse. Bizim sorunumuz, 2,5 yılın irdelemesini yapmak değildir. Onu, kısaca bitirmek de olanak dışıdır. Önemli olan, örnekleri bu 2,5 yılda bol bol verilen işkencelere, affın karşısına geçen ya da affı kısıtlayan politikacıların yabancı olmaması gereğidir. Biliriz ki, Türkiye'de işkence asırlardanberi yaşayan bir müessesedir. Polis ve jandarma karakollarının bir kısmında, işkence geçerli bir yöntem biçimidir.

Genel af o derece zorunludur ki, bunun kapsamını siyaset ve adalet organlarıyla saptamanın geçerliği ve doyuruculuğu yoktur. Kapsamı ne kadar geniş tutulursa tutulsun, yine de sınırlı bir affın, asırlık deney-

lerden sonra, insancıl düşünceye aykırı olacağı bilinmelidir. Aklımızı cesaretle kullandığımız zaman, bu sonuca varacağımız kuşkusuzdur.

Cumhuriyetin 50 nci Yılında, o cumhuriyeti kuran Atatürk'e lâyık bir af çıkarmalıyız. Bütün cezaevlerini boşaltmalı ve bütün mahkemeleri dosyalardan kurtarmalıyız. İkinci 50 yıla tertemiz girmeliyiz. Cumhuriyet savcılarını, Yargıçları, yeni hizmetlerine rahatça başlatmalıyız. Cezaevlerini ıslah etmeliyiz. En önemli bir hizmet olarak da işkenceyi bütünüyle kaldırmalı ve yine de insan olduğunu unutarak, ona teşebbüs edenlere karşı en kuvvetli tedbirleri almalıyız.

Böyle genel bir affın, Türkiye'de ve tüm dünyadaki yankılarının çok olumlu olacağına inanmalıyız.

Ayrıcalıklar bünyesinde taşıyan bir af yasasının, huzursuklukları, düşmanlıkları birlikte getireceğini ve böyle bir tasarının Parlamentoda da güç savunulacağını söylemekte yarar vardır.

Eğer insanları gerçekten seviyorsanız, onların hiç bilmediğiniz yaşamlarına eğilmek istiyorsanız, yoksul ve güvencesiz çoğunluğun koşullarında, kendi kusurlarınızı görüyorsanız örnek bir af yasası çıkarırsınız. Bunu beklemek, en doğal hakkımızdır.

erol toy

durum ve genel görünüm

Önümüzde yeni seçimler var. Genel seçimden sonra, yerel seçimlere giriyoruz. Ve 12 Mart'n tüm tortusunu, 14 Ekim'den sonra 9 Aralık eylemiyle temizlemek düşüncesindeyiz. Partilerimiz, adaylarımız ve seçmenlerimiz hazır... Değişiklik özlemindekiler, çöl gezginlerinin su tutkusundalar... Yani, genel görünüme yüzeyden bir bakış, herşeyin iyi, herşeyin güzel olduğunu gösteriyor.

Genel seçimlerden sonra, hükûmet kurulması için, demokratik geleneklerin tümü denendi. Partilerimiz, sandığın ortaya koyduğu sayısal yetmezliği, yeterlik durumuna getirmek için, gecelerini gündüzlerine katıp çalıştılar. Parlâmenter demokrasi, kendi içindeki işlerliği hem bize hem dünyaya kabul ettirdi

Ortadoğu savaşı neden sayılarak gaza... Lüks giyim eşyası yapanları geliştirmek amacıyla beze... Karaborsa yaratmak isteyenlerin cezalandırılması düşünülürken tuza... Üretici adı kullanılarak, aracıların haklılığı açıklanıp yağa... Yani açıkçası, yiyecekten giyeceğe, oturacaktan ısınacağa, kömürden demire, çimentodan çeliğe, ülkenin kalkınması, insanlarımızın yaşaması için gerekli olan ne varsa herşeye zam yapıldı. Hem de o demokratik ortamın vazgeçilmez unsurları olan partilerimizin tümü, pahalılığa karşı iken... Ve hem de bu kararsız dönemlerde tavanları bile delip geçen zam oranları, salt çıkar çevrelerinin işine yarıyor iken...

Bu da herşeyin iyi ve güzel olduğu yüzeysel ortamın biraz derininden bir kesit.

Ulus yöneticilerini seçmiştir.

Yani, 14 Ekim akşamı, ulusun iyi ve güzel olan demokratik çekişmelerle ilişkisi bir anlamda bitmiştir. Ne var ki, temel gereksinimlerini her geçen gün biraz daha fazla para ödeyerek aldıkca, bu ilişkinin kesintisiz olduğu ortaya çıkmştır. Ve sanırım pek çok kimse **«acaba ulusun isteği yerine gelip, daha 20 bilemediniz 29 Ekim günü bir hükûmet kurulsaydı, yine böyle mi olurdu»** diye düşünmüştür. Hangi koalisyon olursa olsun, daha kasım başında belli bir fiat kontrolunu eline geçirseydi, en azından zam oranları böylesine yüksek olmazdı. Ve sanırım hükümetin ilk işi,

bu oranlarda belli indirimlerle, şirinlik muskası takınmak olacaktı. Çünkü hesaplar, tam işporta düzeyinde tutulmuştur. Biz, bir liralık bir şeye, bir lira daha zam yaparsak... Hükûmet bunun 25 kuruşunu indirirse, yine de kârdayız demektir. Genel düşünce bu... Çünkü gerçekten dizginleri eline almş bir hükûmet, büyüme ve maliyet oranları ne olursa olsun, sınai mallarda, yüzde yüzlük zamlara izin vermez. Yüzde elli bile çok zaman dünyanın patırtısını çıkarır.

Çıkarmıyorsa, uzayan geçiş döneminin beklemesidir bu... Herkesin, hangi sınıf ya da düşünce yanında bulunursa bulunsun, gelen hükümetin buna bir çare bulmak zorunluğuna inancıdır. Zaten söz konusu olan da bu inancın nice sömürüldüğü ve bunun sorumlularının kimler olduğudur...

Belirtmek gerekli ki, 14 Ekim seçiminin sonuçları, ülkemizin üstünden bir dev soluğu gibi rahatlığı yellemiştir. Kamu oyu, baskı ve terör karşısında yılacağına bilendiğini... Alttan alta teröre yeşil ışık yakarken, üstten üste demokrasi şarkısı söyleyenlerin oyununa gelmeyeceğini isbatlamıştır. Bir şamardır 14 Ekim... Bir yerde tıpkı 14 Mayıs gibi...

Bir yerde, çünkü 14 Mayıs'la arasında 23 yıllık bir zaman ve egemenliğin hangi anlama geldiğine ilişkin sağlam bir öğreti dönemi de vardır. Ve bu öğreti sonucu 14 Ekim'in seçmeni, şamarını ne olursa olsun diye değil, şu olmalıdır diye atmıştır.

Öyleyse, bugün görünen durumun seçmenin istediği durum olup olmadığına bakmak, demokrasimizin temel niteliğini ortaya çıkarmak gereklidir. Partilerimiz neyi savlamış, neyin sözcülüğünü yapmış ve hangi sonuçları almak için oy istemişlerdir? Seçmenin neden oy verdiğini sorarken, partilerin neden oy aldığını da yanıtlamakta yarar vardır.

DP, kişisel çekişmelerin kanat partisi olmaya ittiği ve asıl yeri bakımından, AP içinde, biraz daha sağ bir düşüncenin temsilcisidir. CGP ile MHP de sağın suçlama ve uygulama araçları olarak, aynı yerdedirler.. Temel niteliği bakımından, aldıkları oy bakımından ve bildirge olarak söyledikleri bakımından, bir nota pesten, bir nota bastan ama, şarkı aynı şarkıdır. Tümü, çapul burjuvazisinin kılıcını kuşanıp, düdüğünü çalma yarışındadırlar. Ve bu yarış sonucu bölünüp, parçalanmak yerine birleşseler, kandırmacalar daha kısa süreceğinden, tüm aklı evvelliklerine karşın, erimeleri kaçınılmazdır. Genel sosyolojik hesaplaşmada, temsilcisi oldukları sınıf, oy hesabında bir grubu zor kurdurur... Çünkü sayısal yetersizliği vardır ve bunu yutturmacayla olduğu ölçüde, ekonomik gücün baskısıyla artırma çabasındadır. Ne var ki, özellikle 12 Mart, kendi uygulamasıyla, sınıfsal kristalizasyonu yaptığı için, yutturmaca da, ekonomik güç de kitleler üzerinde etkinliği yitirme sürecine girmiştir.

Kitleler üzerinde ama... Altyapıda... Üstyapıda değil...

MSP, gerçekten sayın Erbakan'ın da dediği gibi ayrı bir görüşün sözcüsüdür. Tam açıklık kazanmadan «Millî Görüş» konusunda konuşmak erkendir. Ama, bir ayrı sınıfsal kitlenin görüşü olduğunu belirtmek, hakkını teslim etmek olur. MSP, 12 Mart kristalizasyonunda, kendi varlığını, egemenlik ortaklığında gören ama çeşitli neden ve etkenlerle, ilk kopuşunda CHP'ye oy veremeyen kitlenin partisidir. Montaj sürecinin yarattığı acente-esnaf karşısında eriyen ya da Almanya'ya işçi olarak gitmek zorunda kalan kitlenin özlemlerini dile getirmektedir. Tavanda metafizik görüntüsü olsa da, tabanda CHP'yi bile aşan isteklerde bulunmasının temel nedeni budur. Yok olmasının nedenini tüm ekonomik açıklığıyla kavrayamadığı için, acente-esnafın, dolayısıyla da onların patronu olan çapul burjuvazisinin, daha belirgin söylemek gerekirse, aracı ve tefecinin annacına dikilmektedir. CHP'ye gidememesinin nedeni de bu dikilişe dinde yanıt bulması ve bu yanıtı en iyi MSP'nin işlemesidir.

Ancak, gerek tarihsel yapı içinde, gerek günümüzde, salt din ögesi başlıbaşına bir etken olabilir mi? Bu soruya açıklık getirdiğimizde, MSP nin geleceğini kestirmekte güçlük çekmeyiz. İslâm üstyapıda devletle bütünleşmesine karşın, altyapıda kul ile Tanrı arasında aracıyı kaldırdığından, ekonomik bakımdan hep iktidara bağımlı kalmıştır. Cami hiç bir zaman, kilisenin ekonomik etkinliğine ulaşamamıştır. Bakınız başlangıcından bu yana, camiyi yaptıran kişilerdir, besleyen devlet. Ve bu ikilemdir ki, caminin ticarete, toprağa ve sanayie egemen olmasını engellemiştir. Cami öğüt verendir, doğru. Hep öğüt veren olarak kalmıştır. Bu da doğru. Bu nedenle de, etkisi, ancak ekonomik yapı farklılıklarıyla ortaya çıkmıştır. Camiyi, kendi çıkarlarına kullananlar da buna özen ve dikkat gösterdiklerinden, MSP'nin elde ettiği sonuçlar, çok kişiyi şaşırtmıştır. Oysa, cami ilkkez ekonomik özlemlerle buluştuğu için, nicelikte etkinlikten nitelikte etkinliğe dönüşmüştür. Şimdiye değin olduğu gibi, partiler elinde gücü artıran bir nicelik, gardrop Atatürkcülerinin dilinde gericilik olagelmekte iken, birden iktidarın anahtarıyla ortaya çıkıvermiştir. Oysa, temel niteliği bakımından, ekonomik yapıya güç veren cami değil, camiyi etkin kılan ekonomik özlemlerdir. Bu özlemlerin, 12 Mart sonrası kristalizasyonunda, çapul burjuvazisinden kopan küçük burjuvaların istekleri olduğunu görmemek yeni yanlışlar getirir.

Unutmamak gerekir ki, Gazi Mustafa Kemal'in, Kurtuluş Savaşına başlarken dayanaklarından biri olan cami, Cumhuriyet kurulurken kendi kubbesinin boşluğuna çekilivermiştir. Avrupa kilisesi ise, egemenliğini

dövüşe dövüşe terketmiştir. Bu ayrımı görmeden, ülkenin sorunlarına çare aramak, ahlat ağacından kiraz toplamakla birdir.

İşte, 14 Ekim sonrası CHP'sinin en büyük yanlışı burdadır. Hiç kuşku duymamak gerekir ki, seçmen, CHP'ye oyunu verirken, ondan muhalefet olmasını değil, iktidar olmasını istemiştir. İstememiş, sağlamıştır. Oysa CHP, daha 16 Ekim günü yaptığı hesaplarda, 226'ya ulaşacak bir sayının, yeterliğine inanmıştır. Aradan geçen zaman gösteriyor ki, sayın Ecevit, Hükûmeti kurmak için, CHP + 50 = İktidar formülüne yaslanmıştır. Bu elli de MSP olduğuna göre, anlaşmak yeterlidir diye almıştır. Daha doğrusu anlaşmak yerine, yedeğine almak sözcüğünü kullanmak daha yerinde olur.

Üstelik, aynı ekonomik ayırımın ve özlemlerin, biraz daha sert ya da yumuşak aynı tabanın sözcüsü oldukları halde. Bu, usta bir muhalefet lideri olan sayın Ecevit'in, ilk iktidar deneyinde başarısızlığını hazırlayan en büyük etkendir.

Çünkü, parlâmentonun sayısal yapısı, egemen sınıfa olanak tanımaksızın, halkın isteği doğrultusunda bir iktidarın kurulmasına yeterli idi... Yeter ki, o iktidarın kurucusu olacak kişi, formülü yanlış saptamasın. Eğer sayın Ecevit, daha başlangıçta CHP + 50 = İktidar yerine, İktidar — 50 = CHP demiş olsaydı. Kimsenin kuşkusu olmasın, çoktan bildirgesinde belirttiği işleri yapıyor olurdu.

Bir küçücük ayırımdır bu. Ama, çok önemli ayırımdır. Çünkü, ekonomik yapının ve bunun siyasal göstergesinin temelini incelemeyi gerektirir. Ve bu takdirde de, her geçen günün halk zararına işlemesi engellenirdi. Sözünü ettiğim formül ödün vermek anlamına alınmamalıdır. Tam tersine, seçmen çoğunluğunun istediği gibi, devlete el konulması gerektiğini belirtir. Yazık ki, bu yapılmamış, böylelikle en büyük ödün, çapulculara verilmiştir.

ekonomiye ekilen devalüasyon tohumları

Kudretli iş çevrelerinin «para darlığı»ndan acı acı yakındıkları sıcak yaz günleriydi. Başbakan Naim Talû İstanbul'a çağrılmış ve kendisine bir muhtıra sunulmuştu. Enflâsyonla teneffüse alışmış iş adamları Talû'dan, biraz da tehditkâr bir dille, kredi musluklarının açılmasını istiyorlardı.

1973 yılının ilk yarısında, para ve kredi politikasında, tüccar ve sanayicilerin feryatlarına rağmen, az çok ılımlı ve bir politika izlenmişti. Maliye Bakanlığı uzmanları, bütün dikkatlerini fiyat yükselmelerini yüksek bir düzeyde de olsa durdurabilme noktasında toplanmışlardı. Ne var ki, kapitalizmin değişmez kanunu enflâsyondu. Kapitalizm yolunda ısrar edildiği müddetçe, kısa süreli direnmeler olsa bile, enflâsyon kanununun işlemesi kaçınılmazdı.

Dıştan, içten körüklenen enflâsyon

Batının kapitalist ülkelerinde son yıllarda şiddetini artıran enflasyonist baskılar etkisini sürdürmekteydi. Bu ülkelerde ticaret ve mamul eşya fiyatları, son yirmi yılda görülmemiş bir oranda artmıştı. İthalâta dayalı Türk ekonomisi bundan etkilenmekte, dış fiyatlardaki artış Türkiye'nin iç fiyatlarına da yansımaktaydı.

Bu koşullar altında, daha da dikkatli olmak gerekirken, iş çevrelerinin baskısı atında Merkez Bankası'ndan özel sektöre akan krediler giderek çoğalmış ve bir kaç ay içinde yüzde yüzü aşan bir artışa ulaşmıştır. «Merkez Bankası Kredi ve Avans Durumu Cetvelleri»ne göre, Ağustos ayında yüzde 18.2 oranında artan «Özel Kesim Kredileri», Eylül ayında 66'ya, Ekim ayında ise yüzde 101'e çıkmıştır. Banka kredileri ise 70 miyar liraya yükselmiştir.

Bu, tamamı Merkez Bankası kaynaklarına başvurularak karşılandığından, emisyon arttırıcı bir sonuç yaratmıştır. Resmi Gazete'de yayınlanan, «Merkez Bankası Son Vaziyet Cetveli»nde, halen piyasada 26.5 milyar lira para olduğu görülmektedir. Oysa Haziran ayı başında piyasadaki para miktarı 19.5 milyar lira idi. Kısaca, son beş ay içinde emisyon hacmi 7 milyar lira artmıştır.

Emisyon artışında başı, 5.1 milyar lira ile Ticari ve Zirai Senet-

lerin Reeskontları çekmektedir. Bunu, 1.5 milyarlık bir artışla Hazine Avansları izlemektedir. Artışların, «para darlığı»ndan şikâyetçi kudretli iş çevrelerinin baskılarının eseri olduğu açıktır. Daha önceki aylarda, döviz rezervlerinin baskısı altında genişleyen emisyon hacmi, bu beş aylık dönemde bu baskıdan kurtulmuş ve tamamen özel sektöre kayan bir kredi politikasıyla genişlemiştir.

Hayat pahalılığı

Anarşik ve dışa bağımlı bir gelişme gösteren Türk ekonomisi, gerçekte, böyle bir genişlemeyi kaldıracak durumda değildir. Ancak Türkiye, yıllardır önemli bir kalkınma sağlayamadığı halde enflasyonist bir politika izlemektedir. Bu arada, enflasyonun bedelini ödemek için önemli ölçüde emisyona başvurulması enflasyonist baskıları daha da artmıştır. Nitekim, son aylarda emisyon hacmindeki yüksek çıkışlar, Eyül ayında fiyatlar genel seviyesinin yüzde 4.5 oranında fırlamasına yol açmıştır. Fiyatlar genel seviyesinde Eylül ayında görülen bu artış, 20 yıldan beri görülmemiş bir rakamdır. Bunun sonucudur ki, 1973 yılının ilk 9 ayında fiyatlar yüzde 18.5 oranında artmıştır. Ekim ayı rakamları geldiğinde, fiyat artışlarının yüzde 22'ye ulaştığı görülmüştür. Maliye Bakanlıyı uzmanları, yıl sonuna kadar fiyat artışlarının en az yüzde 25'i bulacağını belirtmektedirler.

Üstelik, bu yıl üretim durumu da iyi değildir. Tarım üretimi, bütün zorlamalara rağmen, geçen yıla nazaran yüzde 9 civarında gerilemiştir. Sanayi üretimi ise, vergi iadesi ve türlü teşvik tedbirlerine rağmen, ancak planlanan hedefler doğrultusunda seyretmiştir. Önümüzdeki enerji darlığı sorununun sanayi kesiminde bir düşmeye yol açması kesindir. Bu kesimlerdeki yetersiz mal arzı, kuşkusuz, fiyatları artış yönünde etkileyecektir. Öte yandan, kamu yatırımlarında geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da gerileme olmuştur. Süratle arttığı ilân edilen ihracat gelirleri de işçilerin gönderdiği döviz gelirlerinin altında kalmıştır.

Stok Birikimi

Ekonominin bütününde bir atalet olduğu halde, bazı kesimlerde artış güçlükleri vardır. Bu nedenle, elde görülmemiş oranda stok birikimi mevcuttur. Örneğin, İktisadi Devlet Teşekkülleri, ellerinde mal olduğu halde, zararlarını arttırmama gerekçesiyle stoka gitmekte ve piyasada mal darlığını körüklemektedirler. Ham madde fiyatlarındaki artışları, mamul ürünlere zamanında ufak zamlarla yansıtma yerine, öncelikle bütçeden karşılama yolu zorlanmak istenmektedir. Her yıl bütçeden 4 milyar lira yardım gören İktisadi Devlet Teşekkülleri yeni bütçeden 20 milyar lira talep etmiştir. Plânlama ve Maliye uzmanları bu talebin

karşılanmasının olanaksızlığını belirtirken, şimdilik stok arttırılmasına gidildiği görülmektedir. Buysa ekonomi açısından iki yönlü bir kayıp yaratmaktadır. Zira bu mamullere zam, zaten eninde sonunda yapılacaktır ve gecikme nedeniyle yapılması gereken zam büyüyecektir. Kaldı ki, emisyon ve devlet kurumlarının elinde stok birikmesinin doğal sonucu devalüasyondur. Naim Talû, «Benden sonra tufan zihniyetiyle» bile bile ekonomiye yeni bir devalüasyonun tohumlarını ekmiştir. Önümüzdeki günlerde, önleyici istikrar tedbirleri alınmazsa, bunu da beklemek gerekir.

Dar gelirli geniş kitle

Bütün bu gelişmelere karşılık, Ağustos ayından bu yana çıkarılan kararnamelerle memurlara toplam paritesi 4 milyar civarında olan yan ödeme verilmiş ve verilmektedir. Öte yandan, bütçe ile katsayının da yükseltiliceği kesindir. Böylece, bütçeye yeni bir yük vurulurken, 1 milyonluk bir kitlenin satın alma gücü yükseltilecektir. Ancak bu aldatıcı bir artıştır. Zira üretimdeki bir gelişme sonucu ortaya çıkmadığı için, çok kısa bir sürede memurların eline geçen bu satın alma gücünün eriyip gitmesi kaçınılmazdır. Aralık 1970 de verilenlerin bugün düştüğü durum gibi... Böyle bir yola yönelmekteki amaç, sadece piyasadaki muhtemel bir daralmayı önlemek ve taksitli kurumların baş müşterisi olan bu kitleyi yeniden piyasaya getirebilmektir.

Ancak ekonomi, içine itildiği gidişin bedelini ödemek durumundadır. Kısmi devalüasyonlarla durum bir süre idare edilebilse bile bu bedeli, eninde sonunda dar gelirli geniş kitle ödeyecektir. Görülebilir biricik çare, geniş bir fiyat kontrolu sistemi kurmayı, kiraları dondurmayı, spekülâsyonla ciddi bir mücadeleye girişmeyi sağlayacak teklifleri bir an önce kanunlaştırıp geniş kitleyi az çok korumaya çalışmaktır.

selçuk çolakoğlu

özgürlük dediğimiz

Özgürlüğün türlü tanımları ciltler doldurur ve özgürlük uğruna ölenlerle, onları öldürenlerin sayısını saptamak olanaksız. Tüm savaşlarda kullanılan bayrak «Özgürlük-Bayrağı» olmuştur. Çok yakın geçmişten bir örnek : Vietnam'lı Özgürlük istedi. Amerikan Emperyalizmi özgürlük uğruna öldürdü onu. Kendimizi ortaya koymadan, ölene de öldürene de kulak verelim : Ölen, özgürlük uğruna ölüyor. Haklı... Öldüren, özgürlük uğruna öldürüyor... O da haklı. Eylemin gerekçesi özgürlük olunca akan sular duruyor. Girişimci, girişim özgürlüğü adına işçinin emeğini -gerçekte işçiyi- satın alıyor, kullanıyor : Ortada girişim özgürlüğü var. Haklı... İşçi, kendi varlığı, emeği üstündeki hakkına, kendine sahip olma özgürlüğü adına emeğini -gerçekte kendini- satıyor.. O da haklı...

Felsefi bir tartışma yapmak istemiyorum kuşkusuz. Ama, ilkel insan topluluklarında, birey, özgürlüğünü bilmeden, özgürlük kavramı olmadan özgürdü. (O. Hançerlioğlu) Toplum da öyle... Şu masalların en güzelini, en anlamlısını anımsıyalım: Promethus, doğanın tutsağı ilkellere, özgürlük söylevleri vermemişti... Gerçekte bu, Promethus için daha kolaydı. Üstelik Olimpostaki tanrılar, insanlara özgürlük söylevi veren Promethus'se aldırış bile etmezlerdi. Ama o, ilkellere ateşi götürmüştü... Tanrılar çileden çıkmıştı. Neden? Çünkü Promethus karanlıkta, soğuktan titreyen ilkel insanın özgürlük söylevleriyle özgür olamıyacağını, ona kullanabileceği bir madde vermekle, özgürlük çığırının açılabileceğini anlıyabilen ilk özgürlük kahramanı, ilk özgürlük kurbanıdır. Bu bir masal; ama özgürlüğün ne anlama geldiğini anlıyabilmemizi sağlıyan en anlamlı masal.

Promethus, tanrılardan ateşi çalıp insanlara verdiğinde, tanrılar yeryüzündeydiler henüz. Üstelik, bir kaç fark gözönüne alınmazsa, insanlar gibiydiler. Yiyiyorlar, içiyorlar, sevişiyorlar, savaşıyorlardı. Erkekli-dişiliydiler. Erkek tanrıların hoşlarına giden insan dişilerinin ırzına geçtikleri, dişi tanrıların, erkek insanların koynuna girdikleri de olağandı. («Tanrıların Arabaları»nı yeni okuduğumdan mı ne? Olimpostaki tanrılar başka dünyalardan, dünyamıza gelen akıllı yaratıklar olamazlar mıydı acaba? Erich Von Däniken ne der bu öneriye? Düşündüm bir an...)

Biraz abartacağım belki. Olimpos alt-üst edilip tanrılar ya da tanrı göğe çıktığı günlerde başladı insanın tutsaklığı. O çağa kadar, insanlar

doğanın tutsağı idi ama ne de olsa bilinçsiz doğaya tutsak olmak, bilinçli insan oğlu için tutsaklık bile sayılmazdı. Tanrılar göğe çıkınca insanlardan uzaklaştılar. Haberleşmenin sağlanması için önceden var olan gönüllü örgütün genişletilmesi gerekti ve de öyle oldu. Bu aracılar görevlerinin karşılığı olan ücreti toplumdan almaya başladıklarından, rahat minderlerinde, dokunulmazlıklariyle düşündüler, öğrendiler. Tanrılar adına söylevler verdiler. İnsanların efendisi oldular. Efendi var olunca, tutsak, olmamazlık edemezdi.

Tutsak olan ilk tutsak, sevemezdi tutsağını. Tutsak olmamayı düşledi. Emeğinin ürününün kendisinin olmasını istedi. Baş kaldırdı. Eyleminin amacı kendisiydi. Emeğiydi. Madde olarak kendisi ve emeğinin ürünü... Efendisine : «— Beni sana bağlıyan ipi çöz. Bedenim benim olsun. Kafam ayağım, elim ve yarattığım ürün benim olsun» dedi.

Olur şey değildi bu. Tutsak efendinindi. Parayla almıştı onu ya da savaş ganimetiydi. Efendiydi. Köle de olmalıydı... Bir gereklikti bu...

İnsanlık tutsağın isteğine de, efendinin isteğine de aynı adı koydu: Özgürlük.. Ancak aradaki ayrılık gözden kaçtı : Tutsak kullanılmama özgürlüğü, efendi kullanma özgürlüğü istiyordu. İki istekte de ortak olan «Özgürlük» önemli oldu. Türeyen filozoflar ele aldılar özgürlüğü. Neydi bu özgürlük? Tartıştılar, eleştirdiler. Birbirlerinin sakallarını yoldular. Amaçlar, istekler arada kaynadı gitti. Böylece, maddi bir temele dayanan özgürlük, idealist felsefenin karanlık koridorlarında kayboldu. Tartışmalar arasında renkten renge boyandı; adı kaldı yalnızca... Kavram oldu. Felsefeciler, özgürlüğü tanımadılar, eleştirdiler, benzettiler, sevdiler.

Sözcükler, kavramlar güzeldir. İstenilen yerde istenilen anlamda, istenildiği gibi kullanılabilirler çünkü. (Özgürlük çoğu kez güzel bir kadına benzetilir. Bu bir rastlantı ise bile çok anlamlı.)

Politika, özgürlüğü görmemezlik edemezdi elbette. Karl Marx «Din halkın afyonudur» demişti. Bile bile yanlış yorumlanan bu söz tutsaklar (Ezilenler) uyandıkça, belli bir oranda geçerlik kazanmaya başladı. Artık insanlar, cenneti yaşadıkları dünyada aramaya başlamışlardı. Felsefecilerin maddî temelinden soyutluyarak, renkten renge boyadıkları özgürlük kavramı yardıma koştu. Ezilenlerin ve hatta ezildiklerinin bilincinde olmıyanların tüm istekleri -büyük çoğunukla maddi isteklerdi bunlar- bu özgürlük kavramı etrafında birleştirildi. Özgürlük sözcüğü, bütün dertlerin dermanı olarak sunuldu topluma. Bir ozanımızın dediği gibi, «Domuzları patatesle beslediler, insanları sözle». Bunda, kendini aydın, bilgin sanan idealist ukalaların, satılmışların büyük katkısı oldu. Özgürlük, kavram olarak kullanıldı. Habire kullanıldı. Kullanıldıkça maddî temelinden uzaklaştırıldı. Kaypaklaştırıldı. Bütün insanların

malı oldu; kimsenin olmadı. Karl Marx'a özenerek, «Özgürlük insanlığın afyonudur» diyeceğim ama, özgürlük tutkunları yazının sonucunu okumadan bırakıverecekler diye korkarım. Yalnız şunu söylemeden edemiyeceğim : Günümüzde özgürlük hep kuvvetlinin, ezenin koynunda giren, bedel bile istemeyen bir «orospu-kavram» dır artık. (Yaşamak için etini satanlar bağışlasınlar, sözüm onlara değil elbet. Özgürlüğün gerçek anlamını onlar kadar kimse anlayamaz.)

Tutsak yapılan ilk tutsağın isteği, «özgürlük türkü»lerinin söylenegeldiği günümüzde de geçerli. Daha anlamlı, daha kutsaldır. İnsan MAL olmamalıdır. İnsan insan olmalıdır.»

Nicolai Hartman, «İnsanın varolabilmesi için tanrı var olmamalıdır», diyor. Nietsche'nin dediği gibi, «Tanrı öldü» insan var oldu mu? Oluştu mu? Benim önerim şu : İnsanın var olabilmesi için «insanın insan olabilmesi için» özgürlük kavramı varolmamalıdır.

Hoşgörülmemi dilerim. İlk bakışta sert ve anlamsız görünen bir öneri bu. Biz insanlara, biz insanların beynine enjekte edilen şu «özgürlük» nedir? Peşin fikirleri, yargıları bir yana atalım, yan tutmadan soralım kendi kendimize :

Özgürlüğü «madde olarak» kullanan insanlığın kaçta kaçıdır? Evimde yakacak bir şey yokken ve çocuklarım ateş içinde yanarken, buzdolabı buz yapıyordu. Elektrik parası ödememek için, var olduğu halde kullanmadığım, kullanamadığım çamaşır makinesini borca girerek satın aldıran gücün adı neydi? Borca televizyon alacak kadar bizleri «psikolojik yoksulluk»a tutsak eden güç nereden geliyor? Salvador Allende «gerçek özgürlüğün soyut değil, somut bir şey olduğunu» söylerken ne demek istiyordu? Eric Von Daniken, «1966 yılında, Hindistan'da her biri yılda 5 kilo yiyecek tüketen 1,6 milyar fare yaşıyordu. Devlet, sofu Hintliler fareleri koruduğu için, bu felâketi önleyecek hiç bir harekette bulunamıyordu. Yine Hindistan'da ne süt veren, ne koşum hayvanı olarak kullanılabilen ve ne de kesilen eti yenebilen 80 milyon inek yaşamaktadır,» diyor.

Anlamı nedir bunun?

«İnsanın var olabilmesi için özgürlük kavramı olmamalıdır,» dedim. Bu yargım açık, kesin. Özgürlük kavramına doğrudan saldırı. Çoğunluğa göre anlamsız, sert ve kırıcı, abartılmış.. Olabilir. Öyle olsun. Tartışmaya hazırım. Ancak önerim tartışma konusu edilmeden şu yukardaki soruları soralım kendi kendimize. Dileğim bu. İnsan derken, «olanakları kullanan, kullanabilen, yaratabilen, yarattıkları kendisinden soyutlanamıyan» varlığı anlıyorum. Düşünce, bilinç buna bağlı. Descartes : «Düşünüyorum, o halde varım,» demiş. Saçma. Var olmasaydı, düşünebilir miydi?

celil gürkan

12 Mart rejiminin, devirdiği iktidar sorumlularının imzalarıyla emekli ettirdiği askerlerin önde gelen gelen kişisi Tümgeneral Celil GÜRKAN; aşağıda okuyacağınız incelemesiyle, Orta-Doğu Savaşına yepyeni bir yorum getirmiş oluyor.

İncelemenin, Orta-Doğu Savaşını siyasal ve stratejik açılarla, süper devletlerin «VACUUM» politikaları yönünden irdeliyen ilk bölümünü, okurlarımıza sunmakla kıvanç duyuyoruz.

vacuum/basınç politikası ve orta-doğu

(I)

«............

— Şimdi sayın Generale bir soru sormak isterim : Kendilerini bir an için Keşmir uyuşmazlığını çözmekle görevli ve yetkili kılınmış bir Arabulucu farz ve kabul etsinler... Nasıl bir çözüm şekli düşünürler?.. Daha doğrusu kendilerinin buldukları bir çözüm şekli var mı?

— Sayın Başbakan! Elbette düşündüğüm ve bulduğum bir çözüm şekli var; fakat korkarım ki benim önereceğim çözüm, her iki tarafı da tatmin etmeyecek ve memnun bırakmıyacaktır.

— Tebrik ederim sizi Generalim, düşündüğünüz ve bulduğunuz çözüm şeklinin ne olduğunu sormayı bile istemem; ama şuna kesinlike kaniim ki tasarladığınız solüsyon her şeyden önce adaletli bir çözüm şeklidir; **zira, milletlerarası uyuşmazlıklarda en âdil çözüm, tarafların ikisini de tatmin etmeyen, memnun bırakmıyan çözümdür. Zaten her iki tarafı da** tatmin edecek bir uzlaşma bulunması imkânsızdır!..»

ADALETLİ ÇÖZÜM

Bu konuşma, yanılmıyorsam 1962 sonlarında, ya da 1963 başlarında Ankara'da Başbakanlık odasında, o zamanki Başbakan sayın İNÖNÜ ile Birleşik Amerika Ortak Kurmay Hey'eti Başkanı (Genelkurmay Başkanı) Orgeneral Mäxwell D. TAYLOR arasında geçiyordu. Amerikan Silâhlı Kuvvetlerinde Asker/Diplomat olarak tanınan ve bu niteliği nedeniyledir ki, hatırlanacağı üzere daha sonraları Vietnam Savaşının ilk dönemlerinde Saygon'da Birleşik Amerika Büyükelçiliği görevine atanan

Orgeneral TAYLOR, devrin Genelkurmay Başkanı Orgeneral SUNAY'ın resmî çağrısı üzerine ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinin konuğu olarak Ankara'ya gelmişti. Genellikle konuk yabancı Genelkurmay Başkanlarının Başbakanı ziyaret etmeleri alışılmış değildir; ama, ziyaret Programının hazırlanmasından önce Orgeneral TAYLOR'un belirttiği özel isteğe uyularak kendisine bir ayrıcalık tanınmış ve Ziyaret Programında Başbakan tarafından kabul edilmesine olanak veren bir süre öngörülmüştü. Konuşmaya aracılık etme görevim nedeniyle katıldığım bu görüşmede ev sahibi olarak Orgeneral SUNAY da hazır bulunuyordu.

Şimdi sayın okuyucularımız, neden böyle bir ânı aktarmayı gerekli gördüğümü soracaklardır. Bu sorunun yanıtı kanımızca son derece belli ve açık : İnceleme konusu olarak ele aldığımız ve -olanak bulduğumuz kadariyle yorumlamaya çalışacağımız sorun- özellikle son günlerde Petrolün silâh olarak kullanılması kararından ötürü yep yeni bir boyut kazanmak suretiyle günümüzün en aktüel ve en önemli konusu haline gelen ve eğer iki Süper-devlet lütfedip izin verirlerse, ivedi bir çözüm bekleyen hayatî bir sorundur. Hal böyle olunca, milletlerarası uyuşmazlıkların değişmez bir kuralına, diğer bir deyimle değişmez kaderine ilginç bir bağlantı yapmağı -elbette konuşucuların kişilikleri nedeniyle değil, konuşmanın içeriğinden ötürü- okuyucularımızın düşünsel yargılarında kendilerine yardımcı bir kriter sağlama yönünden yararlı gördük; zira, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin «Ateş kes!» kararı almasını Mısır ile İsrail arasında 11 Kasım günü altı maddelik bir «Ateş kes!» anlaşmasının imzalanmasını, bu kronik bunalımın çözümlenmesi yolunda sanki «SON» un «BAŞLANGICI» olan bir aşamaya varıldığının kanıtı olarak değerlendirmek gibi cidden yanlışlıklarla dolu bir eğilim sezmekteyiz. Oysa bizim kanımızca, söz konusu «Ateş kes!» kararı ve Anlaşması, Arap - İsrail çatışmasında olsa olsa «BAŞLANGIÇ» ın «SON» u olabilir. Bu konuda bir başka yanlış değerlendirme de, **«İlliyet»** ilkelerini inceleme gereğini bile duymadan problemi basite indirgeme eğiliminde kendini gösteriyor Bu eğilimde olanlara göre, iki tarafın silâhlı kuvvetleri Süveyş Kanalı boyunda, Sina çölünde ve Golan tepelerinde mücadelenin kaderini şu ya da bu şekinde tayin edecek, mücadele sonucunun hukuksal şekilde tesçili kararı da ya Başkan SEDAT'ın, ya Başbakan Golda MEİR.in, ya da her ikisinin ağzından ilân olunarak bunalım bir çözüme bağlanacaktır.. Oysa ki söz konusu bunalım çok yönlüdür, uluslararası ihtilâtlar yaratan niteliktedir ve hepsinin üzerinde de iki Süper - devletin insiyatifinde ve hatta tekelinde bulunmaktadır. Getirilecek çözümün adalet ölçüsünün tayininde en büyük rol maalesef bu iki süper -devlete düşecektir. O halde mes'ele geliyor ve şu nok-

taya düğümleniyor : Dünya kamu oyu adil bir çözüm istediğine ve bulunacak bir çözüm de, yukarıda da değindiğim gibi, tabiatı icabı her iki tarafı memnun etmiyeceğine, doyurmayacağına göre, soruna birinci derecede medhâldar olan Arapların ve İsrail'in muhtemel, hatta muhakkak saydığımız memnuniyetsizliklerine, tasvip etmemelerine rağmen Süper - devletler, ne dereceye kadar nüfuzlarını kullanacaklar, objektif ve adaletli davranacaklardır?

BİLDİĞİMİZ ANLAMDA SAVAŞ MI?

Konuya girerken, «Savaş» kavramı üzerinde bir açıklığa kavuşmamız gereğine inanıyoruz.

İtiraf edelim ki, Orta - Doğu'da Araplarla İsrail arasındaki çatışmaları her defasında bir «Savaş» olarak tanımlamakta terminoloji yönünden pek isabet görmüyoruz. Eğer bu çatışmalar gerçekten bir savaş ise şu tanımlama kalıplarından birine uygun düşmesi gerekmez mi?

Diplomatların ağzından savaş, **«Diplomasinin zor kullanılarak (silâh gücü ile) devamı»** dır.

Askerler, deyimlerde ve tanımlamalarda daha fazla açıklık istemek ve aramak eğiliminde oldukları için savaşı **«kolaylıkla elde edilmesi imkânsız yüksek menfaatlerin zorla alınması amacıyla bir ulusun maddî ve manevî bütün gücünü kullanarak yaptığı ve Seferberliğin ilânından Barış Antlaşmasının imzalanmasına kadar sürdürdüğü mücadele»** şeklinde tanımlarlar.

Sözlüklere göz atarsak **«iki ya da daha çok devletin birbirlerile siyasal ilişkilerini keserek silâhlı kuvvetleriyle vuruşması»** gibi bir tanımlama ile karşılaşırız.

Ve son olarak, somut şekilde ifadesi zor kavramları karşı kavramlarla - eski deyimi ile mefhumu muhalifi ile - açıklamayı bir edebiyat marifeti sayan bazı kişilerin çok beğendikleri lâkonik bir tanımlama olarak da **«Savaş, Barış halinin mevcut olmaması»**dır.

Şimdi kendi kendimize soralım : Orta-Doğu'da sürüp giden kronik (müzmin) antagonizmi bu tanımlama kalıplarından hangisine bütün ögelerile oturtmak, uydurmak olanağı vardır? Kanımızca hiç birine... Zira, Araplarla İsrail arasında, İsrail'in bağımsız bir devlet haline gelişinden bu yana hiç bir zaman diplomatik bir ilişki mevcut olmamıştır ki bunun «kesilmesi ve silâh gücü ile sürdürülmesi» söz konusu olabilsin. Ayrıca, 1947'den bu yana iki taraf ordularını karşı karşıya getiren çatışmaların öncesinde ve sonrasında yukarıda verdiğimiz askerî tanımlamanın geniş kapsamlı spektrumuna ait kademelenmelerden hangisine tanık oluyoruz? Nerede kaldı ki tarihsel Arap - İsrail antagonizminin 1948'den

bu yana zaman zaman yol açtığı merhametsiz fiili çatışmalar da hiç bir zaman Kahire'nin veya Tel-Aviv'in **özgür ve bağımsız irâdesile** başlamış, ya da askıya alınmış - bitmiş demiyoruz - da değildir. Bu nedenle, okuyucularımızın, bu yazımızda Orta-Doğu bunalımından söz ederken «Savaş» deyimi yerine «Çatışma, mücadele» deyimini kullanmamızı hoşgöreceğini umarız.

BİR ÖNCEKİ ÇATIŞMANIN GETİRDİKLERİ VE «VACUUM» POLİTİKASI

«Her savaş, bir sonraki savaşın deney dönemidir!.» Bir tür kural niteliğinde olan bu sözü Orta-Doğu'daki seri halinde birbirini izleyen Arap-İsrail çatışmalarına uygularsak şu iki sonuca rahatlıkla varabiliriz :

1. Arap Askerî sevk ve idarecileri, anlaşılması güç nedenlerle her defasında bu kurala ters düşmüşlerdir. Diğer bir deyimle, daha önceki çatışmalarda olduğu gibi bu son çatışmada da 1967 Haziran çatışmasının deneylerinden Mısır ve Suriye Yüksek Askerî Komutanlıklarının gereği kadar yararlanmış oldukları söylenemez.
2. Orta-Doğu'daki her Arap-İsrail çatışması, yeri belli, fakat zamanı belirsiz bir sonraki çatışma için ortaklaşa karar almak üzere iki taraf ordularının sahrada adeta randevulaşmaları niteliğinde olmuştur.

Gerçekten de İsrail'in bağımsız bir devlet olarak milletlerarası foruma çıkmasına yol açan 1947 Birleşmiş Milletler kararından sonraki Arap-İsrail mücadelesi, İngiltere ve Fransa'nın da «Kuvvei seferiye» göndererek İsrail ile birlikte fiilen harekâta katıldıkları 1956 Süveyş Operasyonu, Askerî Tarihe «Altı gün savaşı» diye geçen 1967 Haziranındaki minyatür Yıldırım Harekâtı ve nihayet içinde bulunduğumuz yılın 6 Ekiminde her iki taraf tanklarının yeniden palet döndürmeye başladığı son çatışma, yukarıda sözünü ettiğimiz çifte özellikle «Klinik tablo»yu doğrulamaya yeterli gelmiştir.

1967 Haziranındaki 6 günlük fiili çatışma dönemi ve o dönemi izleyen yoğun diplomatik faaliyetler, Orta-Doğuda ve özellikle Süveyş Kanalı üzerinde odaklaşan bunalımı çözecek bir sonuç getirmemiştir. Aksine, 6 Ekim harekâtı ile, mevcut bunalıma bir başka boyut kazandıracak birikime yol açmıştır : Petrolün diplomaside silâh olarak kullanılması!.. Zaten ne **1967 harekâtının başlatmak üzere düğmeye basanlar, ne de düğmeye basılmasına ferman ve irade buyranlar, kesin ve ömür-**

lü bir çözüm umdukları ve istedikleri için bunu yapmış değillerdi. Kim ne derse desin gerçek budur. Diplomatik arenada ne denli iddialar ileri sürülürse sürülsün Orta-Doğu, jeo-politik, jeo-stratejik, ekonomik, politik ve sosyal özellikleri nedeniyle ötedenberi, global politika yürüten, ya da yürütme heves ve iddiasında bulunan ülkelerin **«Vacuum tatbikatı»** alanı ola gelmiştir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem bunu açıkça gösteriyor. Ne Berlin, ne Macaristan ve Çekoslovakya, ne Kore ve ne de Vietnam, iki süper devletin, belli bir risk sınırını aşmadan, tıpkı Tababet bilimindeki «Sıcak ve soğuk tatbikatı (Diathermy, Hypothermy) gibi, dünyanın bazı bölgelerinde «Vacuum yaratma ve Vacuum doldurma» yolile GERGİNLİK (Tension) ve YUMUŞAMA (Détente) tatbikatı yapmalarına ve böylece, **Dünya Polisi** rolü oynamalarına Orta-Doğu kadar elverişli olmamıştır. Belki biraz paradoksal görünecek ama gerçek budur. Bugüne dek, dünyanın değişik bölgelerinde bir çok uluslararası bunalımlara tanık olduk. Sormak isteriz : Bu bunalım bölgelerinin hangisinde hangi ulus, İsrail'in, Birleşik Amerika'ya yüklediği ağır politik, ekonomik ve askerî külfetlere rağmen gene de kendisini Birleşik Amerika için, bu ülkenin Orta-Doğu politikasında **«Sine qua non»** koşulu olarak kabul ettirmekte gösterdiği mâhirâne ve o derecede de kazançlı **«teslimiyet»** manevrasını gösterebilmiş ve gene hangi ulus, Arap ülkelerinin, özellikle Mısır'ın, sanki İslâmi mistisizmin gereği imişçesine, en basit savaş kurallarını dahi ihmal ederek, kaderini kayıtsız, şartsız Moskova'nın **«irşadları»** na terkedişine benzer bir tevekkül içinde bulunmuştur? Berlin halkı mı, Macaristan veya Çekoslovakya mı, yoksa Kore, ya da Vietnam mı? Kanımızca hiç biri... Mücadelenin birinci, ikinci ve üçüncü ravndlarında olduğu gibi bu dördüncü ravndında da Vaşinston üzerine oynamakla İsrail, kendi ulusal çıkarları açısından tercihini kullanmış ve bir kez tercihini yaptıktan sonra da bütün dikkatini, milletlerarası konjokntür içinde bu tercihin azami şekilde istismarına yöneltmiş, daima ciddi ve bilimsel bir askerî hazırlık içinde bulunmuş ve başından geçen, geçmeyen savaş tecrübelerinden yararlanmayı asla ihmâl etmemiştir. Ama ayni şeyi Mısır ve Suriye için söylemek herhalde kolay değildir. Kasıtlı olarak bir gerçeğin var olduğunu bilmemezlikten gelmenin, o gerçeği ortadan kaldırmıyacağı bilinmelidir. Bugün Orta-Doğu çatışmasında İsrail'in de, Arapların da bağımsız iradelerini yürütebildiklerini kimse iddia edemez. Ne var ki, Vaşington/İsrais ikilisi, Moskova/Arap ikilisinden çok daha meharetle işlerini yürütebilmektedir.

Orta-Doğu uyuşmazlığının şu veya bu şekilde bir çözüme bağlanabilmesi için red ve inkârı olanaksız bazı gerçekleri görmek ve kabul etmek zorunluğu vardır :

1. Orta-Doğu'da bir Arap gerçeği kadar 1947'den sonra da bir İsrail gerçeği vardır.

2. Arapların ve İsrail'in gerçekleştirmeye büyük çaba harcadıkları ulusal amaçlar, az uz değil, diyametrik şekilde birbirine ters düşmektedir. Bu itibarla her iki tarafı da ayni derecede ve ayni zamanda memnun edecek, tatmin edecek bir çözüm bulunamıyacağı peşinen kabul ve teslim edilmelidir.

3. Arap ülkeleri ve İsrail gibi, çeşitli nedenlerle kaderlerini, günümüzün iki Süper-devletinden birine bağlamış durumda bulunan ülkelerin, hele uluslararası büyük önemi haiz bir su geçidinin milletlerarası deniz ulaşımına açılması veya açılmaması, petrol nimetinden dünya uluslarının yararlandırılması, ya da yararlandırılmaması gibi hayatî konulara ilişkin ihtilâflarını kendi **özgür iradeleri** çerçevesinde çözme **insiyatifine** ve **serbestisine** sahip olabileceklerini sanmaları gerçek dışı bir davranış kalmaya mahkûmdur. Milletlerarası ilişkilerde bağımsızlık, özgürlük kavramlarile bağdaşır hiç bir yönü bulunmasa dahi maalesef günümüzde, sözünü ettiğimiz sorunların çözümlenmesinde iki Süper-devletin tüm veya kısmî, açıktan ya da zımni **anlaşmaları** kaçınılmaz bir önkoşul olmaktadır.

4. Milletlerarası uyuşmazlıklarda, uyuşmazlığa taraf olan ülkelerin ayni zamanda ve ayni derecede tatmin edilmelerini sağlıyacak bir çözüm şekli bulmak olanağı mevcut olamıyacağına göre, adaletli çözüm, tabiatı icabı tarafları ayni zamanda ve ayni ölçüde tatmin etmeyen, memnun bırakmıyan bir çözüm şekli olacaktır. Kural bu olunca da, kendilerini doyurmayan, ulusal çıkarlarına tam anlamile yanıt vermeyen bir uzlaşma formülünü tarafların **gönül rızasile** kabul etmelerini beklemek ütopya olur.

5. İki Süper-devlet, Arap-İsrail uyuşmazlığı yüzünden kendi aralarında nükleer bir çatışmaya gitmeden Orta-Doğuda zımni (alttan alta) bir **«Condominium»** uygulama hususunda birbirile anlaşacak insiyatife ve olanağa sahip bulunuyorlar ve bu olanağın açık belirtileri de ortada durmaktadır. Kim ne derse desin ne kıt'a Çini ve ne de Ortak-Pazar (Avrupa Ekonomik Topluluğu), **Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliğini,** böyle bir **politik paralelizmden** ve onun uygulanmasından ayıracak kadar etkenliğe sahiptirler.

6. Etkili bir diplomatik silâh olduğuna kuşku bulunmayan Petrol kozunu, Arap âleminin, sonuna kadar başarı ile kullanamayacağından endişe ederiz; meğerki Araplar,**«aralarında ittifak etmemek için ittifak etmiş bir uluslar topluluğu»** olma durumundan sıyrılmasını bilsinler. Kaldı ki, Sovyetler Birliğinin, zâten Orta-Doğu petrolüne muhtaç bir

durumu mevcut değildir ve Birleşik Amerika da, petrol tüketiminin nihâyet 15 : 17 % sini Orta-Doğu kaynaklarından sağlamaktadır ve bu kaynak kendisi için tamamile kapandığı takdirde, belki bir süre sıkıntı çekmekle beraber, sıkıntısını, şu veya bu şekilde telâfi imkânına sahip bulunmaktadır. Öte yandan, İngiltere, bugünkü Arap-İsrail ihtilâfında sanki hiç bir sorumluluk payı olmayan bir ülke imişçesine, maharetle yürüttüğü «ince» diplomasi yolile Petrol üreten Arap ülkelerinden, kendisine ihraç olunacak petrol miktarında herhangi bir kısıtlama yapılmıyacağı teminatını çoktan almayı başarmıştır. Fransa ve Batı Almanya'nın da buna benzer sonuçlar sağlamaları olanaksız değildir. O halde -Japonya ve Çin'in, Orta-Doğu bunalımının çözümündeki rollerinin nisbeten ikinci plânda kalması nedeniyle- başta Hollanda olmak üzere geri kalan Avrupa ülkelerine uygulanacak bir petrol kısıntısının mı Arapları, haklı olduklarına kuşkumuz bulunmayan dâvâlarında amaca ulaştıracağı, gerçekten düşünülmeye değer bir husustur.

(Arkası gelecek sayıda)

YENİDÖNEM, yayınlanmaya başlarken, sayılamıyacak ölçüde çok ve yoğun bir takım olanaksızlıkları da göğüslemeyi göze alıyor. Bunların en başında, kuşkusuz ekonomik güçlükler gelmektedir.

Aylık olaylara, **«Devrimci Açı»** dan yorum getirme çabalarımızın etkinliği yanında sürekliliğinin de, siz okurlarımızın destekleriyle sağlanabileceği inancındayız.

YENİDÖNEM'e abone olan, abone bulan her okurumuz; **«Devrimci Uğraş»**ın yürütülmesinde görev üstlenecek olan derginizin yaşatılmasında, geliştirilmesinde, yeterli bir hizmet düzeyine ulaştırılmasında hak sahibi olacaktır...

YENİDÖNEM, yineliyoruz.. yalnızca belirli kişi ve görüşlerin değil; tüm devrimci kadroların dergisi ve tartışma alanı olma savındadır.

YENİ DÖNEM, ülke sorunlarını, devrimci görüşle yorumlayan kalemlerin ve ortak bir taktiğin gerekliliğini savunanların yayın organı olma yolundadır.

YENİDÖNEM'e abone olun ve abone bulun!

yılmaz akkılıç

İlk kez, Devrim Gazetesinin 27 Nisan 1971 günkü son sayısında yayınlanan bu yazı, günümüzde de bütün önemini korumakta olan «Devrimci Kesimin Pasifikasyonu» sorununa ışık tutmakta idi. Yeni dönem koşullarında da geçerliliğini tartışılmaz saydığımız bu önemli soruna ilişkin uyarıların ilki olarak yazıyı sayfalarımıza aktarıyor ve geçmiş 2,5 yıllık dönemin «Pasifikasyon» açısından eleştiri ve irdelemesinin yapılmasında yararlı bulacağınıza inanıyoruz.

ortaya çıkan gerçek

12 Mart 1971 (Komutanlar Muhtırası)nın sonucu olarak, zıt kutuplardan oluşturulan Erim Kabinesinin, Millet Meclisinde —son yıllarda görülmemiş oranda güven oyu sağlıyabilmesi, gerçekten doğaldı; hiç şaşırtıcı değildi. Hattâ program görüşmeleri sırasında, Kabine üyeleri arasında baş gösterdiği bilinen aykırılıklar da şaşırtıcı ve beklenmedik sayılmamalıydı.

Ancak Başbakan Ekonomik İşler Yardımcısının daha ilk basın toplantısında dile getirmek zorunu duyduğu bir takım gerçeklere karşı; bilinen güçlü çevrelerin —tarihsel mantığı da bir yana itilerek— alel acele ve kuşku uyandırıcı bir cesaretle saldırıya geçebilmeleri, oldukça düşündürücüdür.

Biçimsel Demokrasi şampiyonlarının, çok kısa sürede ortaya koyabildikleri bu gelişme; aslında, para — reformist yöntemlere bile karşı olduğu bilinen egemen çevrelerin, «Sonun Başlangıcı»nı çabuklaştırma çabalarında, sabırlı olma gerekliliğini duymamaları bakımından da ilginç ve ürperti vericidir.

12 Mart 1971 Muhtırasal darbesinin değişkenliği öngörmeyen niteliği ve yanlış değerlendirilen (Asıl Hedef) inin olanak sağladığı bir gelişmedir bu.

Bu durum, ülkemizdeki sosyo — ekonomik dalgalanmalara, dilediği gibi yön verebilme gücünü, bugün bile ellerinde bulundurdukları kesinleşen geri plândaki etkenlerin; Devrimci açıdan, gerçekçi bir analizinin yapılması zorununu ortaya çıkarmış bulunmaktadır.

....

Bu bir hedef analizidir.

Devrimci eylemin, stratejik düzeydeki operasyonel hedefi olması ge-

reken (Anti — Devrim Güçleri) ve bu güçlerin uygulayageldikleri yöntemlerin saptanması bakımından büyük önem kazanmaktadır.

Yaşadığımız günlerde, (Anti — Devrim Güçleri)nin, statükonun korunması ve devamlılığının sağlanması bakımından, —Karşı Devrimci kampta kümelenen legal, illegal örgütlerinin gözle görünür desteğinden de yararlanarak—kaçınılmazlığı bir kez daha belirlenmiş bulunan devrimci atılımı yok edebilme, ya da hiç değilse yavaşlatarak zaman kazanabilme yollarını araştırma çabalarına girişmiş bulunduğu bir gerçektir.

Biz bugünkü koşullar altında Devrimci atılımın başarısının; büyük ölçüde Liderler Kadrosunun, hedef analizindeki yanılgı ve sübjektif değerlendirme alışkanlıklarından kurtulmalarına bağlı bulunduğu görüşünü savunacağız.

Gerçekten Devrimci atılımın başarı şansının, ortak bir Liderler Kadrosunun; Anti-Devrim Savaşın dayandırıldığı konsepti ve bu konseptin gerektirdiği taktikleri uygulayan güçlerle finans kaynaklarını bulmalarına; nitelik ve niceliklerini kesinkes saptamalarına ve Devrimci uğraşı, gerçek anlamda bu total güce karşı sürdürmelerine bağlı olduğu inancındayız.

Artık bilinmelidir ki; Anti-Devrim Savaşının, bir zamanlar Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerindeki uygulanış biçiminin yanlışlığı çoktan ortaya çıkmış ve (C.İ.A.) uzmanlarınca Viet-Nam laboratuarlarında —Devrimcilerimizin hemen hiç bilmedikleri, bilmezden geldikleri, ya da bir türlü gerçek analizini yapamadıkları— yepyeni bir tür olan Anti-Devrim Savaşının bilimsel yöntemleri oluşturulmuştur.

Bugün artık (Ayaklanmalara Karşı Koyma) biçiminde özetlenen görüş, —anti gerilla yöntemlerinin uygulanma zorunu bir yana— yerini yepyeni bir operasyon türüne terketmiş görünmektedir.

(PACİFİCATİON OPERATİON — PASİFİKASYON HAREKÂTI)

Uzun araştırmalar sonucunda, (Cİ.A.) uzmanları, aslında başlangıçta azınlıkta bulunan Devrimci kadroların, geniş halk toplulukları üzerinde etkili olabildiklerini ve bu topluluklarda oluşturdukları Devrimci Toplum Potansiyelinden yararlanmak suretiyle başarıya ulaşabildiklerini saptamışlardır.

Bu buluş; onları, Devrimi gerçekleştirebilecek çoğunluk gücün (Toplumun) pasifikasyonu yöntemlerini araştırıp geliştirmeğe ve bu yolla Devrimci Kadroların etkisiz bırakılmalarını sağlamağa yöneltmiştir.

(DEVRİM) in 3 Kasım 1970 tarihli sayısında yayınlanan (TAKTİK SORUNU) başlıklı yazı; Pasifikasyon Harekâtı yöntemlerinden bir kısmını ortaya koyması ve hele bunların son altı aylık siyasal gelişmelere tıpa—tıp uygun düşmesi bakımından oldukça ilgi çekicidir.

Diyor ki yazar :

«Devrim sancılarıyla kıvranan ülkelerdeki karşı — devrim savaşı, bugün — tıpkı yurdumuzda olduğu gibi —, şu metodlarla yürütülmektedir :

1. Devrimci kuruluşlara, en bilinçli provokatör ajanlar sokarak stretejik düzeyde ütopik çatışmalar yaratmak yoluyla, taktik alanda eylem beraberliğini engellemek.

2. Devrimciler ve devrimci kuruluşlar hakkında karşı propagandaya girişerek, yön verilmemiş bulunan devrimci toplum potansiyelini saptırmak, parçalamak, güçsüzleştirmek,

3. Halk topluluklarının ortaçağ tutkularını körükleyerek tutucu bir mistik ortam yaratmak,

4. Gerektiğinde yönetici kadroları yıpratmak; kamu oyunda itibarlarını yitirmelerini sağlamak ve hemen arkasından yepyeni bir ekipi yönetime geçirmek, var olan düzenin erdemi kanısını uyandırmak,

Bu da yeter olmazsa; otoriter rejim heveslisi bilinçsiz, şöhretlerin, iktidar olma hırslarını desteklemek,

5. Devrimci kuruluşların bilinen yöneticilerini, en gerekli oldukları bir zamanda, —geçici olarak da olsa— göz altına alarak ya da tutuklayarak; bu tip kuruluşları provokatör ajanların pençesine düşürmek,

6. Göz alıcı üst yapı yatırımlarını hızlandırmak ve sol görünüşte bir takım ekonomik tedbirlerle toplumu oyalamak.

Devrimci tek başına, ya da öteki devrimci arkadaşları ile bir arada; neo—emperyalizm ve yerli işbirlikçileri açısından önem taşımaz. Asıl önemli olan, onun halkla ilişkilerindeki aktivitesi ve etkinliğidir. Neo—emperyalizmin uygulayıcıları; devrimcinin, halk denizi içinde yaşamak zorunda olan bir balığa benzediğini çok iyi bilirler. Onu, halkın arasından çıkarmak, havada bir takım ütopik strateji tartışmalarıyla boğmak için çabalarlar, durmaksızın.»

Erim Kabinesi, ülkemizin içinde bulunduğu koşulları oluşturan asıl çelişkilere dokunmamak; gerçekçi bir operasyona girişmemek; kısacası (Komutanlar Muhtırası) ile siyasal liderlerin görüşlerini uzlaştırıcı nitelikte tutum takınmakla; (Reformist İntikal Kabinesi) açmazına düşmüş görünmektedir.

Ortaya koyduğu program, Devrim açısından tutucu, yüzeysel, yetersiz ve hatta oldukça yersizdir de. Kendisini iktidara getiren etkin gücün amaçları ile çelişki içinde, (Komutanlar Muhtırası)nın özünde saklı devrimci atılımla, Biçimsel Demokrasi kurnazlığı arasında, kolay yolu bulma doğrultusundadır.

Bu durum Sayın Erim'in iki kutuplu kabinesinin, giderek (Pasifikasyon Harekâtı)nın bir uygulayıcısı olmaktan öte bir amaca yöneltile-

miyeceği kuşkusunu uyandırmaktadır. Arka plândaki etkenler; bir bölümünü aldığımız yazının 4 ncü maddesini sahneye koymaya girişmişlerdir bile.

Devrimci Toplum Potansiyeli yara almıştır. Reformist çıkış, toplumdaki tedirginliği büyük ölçüde gidermiş; «Anarşizm» sözcüğünü bol bol kullanarak kamu oyunu saptırmış; Devrimcilerin —bir ölçüde— desteksiz kalmasını sağlamıştır.

Yıllardır uygulanagelmekte olan Pasifikasyonun doğal sonucu olarak, esasen uzun süre haklılıklarını duyuramıyacak biçimde pasifleştirilmek tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmışlardır.

....

Sonuç olarak ortaya çıkan gerçek şudur ki :

Devrimci atılımının geleceği bakımından, gerçekçi bir hedef analizi ve ortak taktik sorunu, bugün de bütün önemini korumaktadır.

ahmet uysal

mapusane üstüne şiirler

Beni sana katan kelepçe
Geçer yüreğimin halkasından
A. U.

Yolum, bir zamanlar koca ozan Nazım'ın yattığı cezaevinin oralardan geçtikçe, bir mapusane şiirleri dünyasına dalar giderim. Sanatımızı besleyen o yüksek duvarların ardında şimdi kimler ola? Üzümden şarap yaparken suçüstü (!) yakalanan o Hitit Tanrısı sakalıyla Can Yücel mi? Binlerce yılın buğday - başak, türkü ağıt özümleyip yarattığı köylü simgesi Fakir Baykurt mu? Ve daha kimler «hasretinden prangalar eskitir» oralarda? «Akşamlar (gene) erken (mi) iner mahpushâneye?» «Ejderha olsan kâr etmez» mi?

Akşam erken iner mahpushâneye
İner, yedi kol demiri,
Yedi kapıya.
Birden ağlamaklı olur bahçe. (1)

Sonra bir gece mi gelir amansız? «Ölüm, böyle altı okka koymaz adama» dedirtir mi?

Evet ağlamaklı oluyorum, demdir bu
Hani, kurşun sıksan geçmez geceden,
Anlatamam, nasıl ıssız, karanlık...
Ve zehir - zıkkım cıgaram
Gene bir cehennem var yastığımda
Gel artık... (2)

Belki de içerdeki dosta ulaştırılmayan «yeşil soğan»la birlikte acılı bir bahar kalmıştır dışarda. Ondandır içimdeki hüzün, öfke ve kahrolmak duygusu.

Sevgili kardeşim:

Belli ki
gömleğinin yakasında kuruyan ter
bu bahar
tarlaların tozunu taşımayacak

kasketinin gölgesi
küçük üzümleri andıran gözlerini
bir selvi yaprağı gibi korumayacak

sana
tomurcuklu bir dal yollamıştım
bir kaç kitap
bir kilo portakal
ve
«dostları özlemle kucaklamayı unutma» dizesini
almadılar (3)

Sonra dudaklarımda yitirdiğimiz ozan Arkadaş'ın sımsıcak dizeleri yüreğimi onulmaz bir sevdaya damıtır :

Göğü kucaklayıp getirdim sana
kokla
açılırsın
solmuşsun
benzin sararmış
yorgun bir işçinin yüzüne benziyor yüzün
öyle bükük bakma bana
...
Dur
akıtma gönlüm yaşını
gözünden öpücek bir yer bırak
...
Giyecek çamaşır getirdim sana
adettir diye değil, sevdim diyedir
bağışla eski biraz (4)

Yürürüm, demir parmaklıkların ardındaki belirsiz yüzlere usulca seslenerek :

Kardeşim, yüreğini senin
Aşk dolu, acar yüreğini
Hiç bir şey sarsamadı
Ne işkence günlerinin dehşeti
Ne kırışan alnına oyulu hüzün
Ne delikanlı ellerini saran kadın hasreti (5)

Ozan dışarda olsa da ne çıkar? Yüreği içerde kalmıştır onun. Yasalar mı, düzenin acımasızlığı mı, hayınlıklar mı, gelmiş kelepçesini vurmuştur gözlerine :

Kurumuş çaylar suskunluğunda
Acı kazan ben kepçe.
Utanırım toprağa ve güne bakmaya
Gözlerimde kelepçe. (6)

O kelepçeler, o duvarlar, o üzümü şarap yapan ozanların kapatıldığı hücreler nice ölümsüz yapıta gebedir, bilinmez. Çünkü :

ülkemde herkes susarak bakıyor
yalnız ozanlar konuşuyor gülüm (7)

Can Yücel de susmayacak elbet. İnce alayını sürdürerek yazacak. Elektrikler erken sönmüş ne çıkar, simsiyah kediler gibi dolaşsın uyuyan dostların nefesleri, Ozanın geniş dünyası değişir mi? O ancak ışıkların sönmesine değil, yanmasına öfkelenecektir :

Bir kürek mahkûmunu Boğaz'da saldal sefasına
Haklılar, bırakmazlar tabii ama.
Ya'u, ne güzel şeymiş meğer karanlık. (8)

Niyedir bütün içeri atılmalar, bu acılar, bu mapusane yalnızlığı, gene ozan açıklar bunu :

ne dedim ne söyledimse
onlar adına
hapislik işsizlik kahır
ve intihar yalnızlığı
kahpelikler puştluklar aldatmacalar
ne çektimse bunca yıl
kurtulsun diye onlar
ne güzel
ne güzel (9)

Gencecik ozanlarımız, onları, yani içerdekileri salt yüreklendirip, avutmak için değil, daha çok bir gerçeği vurgulamak, bir geri kalmışlık bilincini yaymak ve düşünce adamının tutuklanmasına başkaldırmak için yazıyorlar belli ki :

bir avludasın tutuklusun

...

baktıkça baktığın yerler aydınlanıyor
canıma geçiyor sıcaklığın

......

filiz kıran havasıdır gerçi
yangını yıkımı pek olur

keder etme kendine
bu susmaları boz
bu vakitsiz hüznü yanılt
sil gözünün çapağını
acıyı bilirsin
üzmesin kelepçene vuran
ay ışığı seni (10)



Kapatıldığınız o yerler
Biliyorum
Çocuk bahçesi olacak sonunda
Şimdi acıyla soluk alıp verdiğiniz
Penceresiz o loş odalarda
Güneş at koşturacak çocuklarla (11)

Yazımızı genç dostum İsmail Gençtürk'ün dizeleriyle bitirelim. Görelim ozan neler görmüş, gözlemlerinin acılarını nice dile getirmiş :

gördüm en güzel onurda kelepçeyi
yaratıcı ellerde gördüm
şiirin babasıydı gördüm
temmuz'un babasıydı gördüm
zeynep'in babasıydı gördüm
gördüm tebeşir tutan eldi
sarı bıyıklı bir gençti gördüm
dudakları hiç öpülmemiş bir kızdı gördüm
ama böyle rezillik hiç görmedim (12)

(1) Ahmet Arif: Hasretinden Prangalar Eskittim. Cem. Y.
(2) Ahmet Arif: Hasretinden Prangalar Eskittim. Cem Y.
(3) Nihat Behram: Hayatımız Üstüne Şiirler - Yücel Y.
(4) Arkadaş Z.. Özger: Yansıma - Sayı: 18
(5) İsmail Uyaroğlu: Yansıma - Sayı: 18
(6) Tahsin Saraç: Yansıma - Sayı: 18
(7) Ömer F. Toprak: Yansıma - Sayı: 18
(8) Can Yücel: Kitaplar Dergisi - Sayı: 4
(9) Hasan Hüseyin: Acıyı Bal Eyledik - Bilgi Y.
(10) Ünsal Akpak: Yansıma - Sayı: 21
(11) Metin Demirtaş: Yansıma - Sayı: 21
(12) İsmail Gençtürk: Yansıma - Sayı: 21

...mustafa kemal diyordu ki:

Türkiye'nin sahibi ve efendisi kimdir? (Köylüler sadaları.) **Bunun cevabını derhal birlikte verelim : Türkiye'nin sahibi hakikisi ve efendisi, hakiki müstahsil olan köylüdür.** (Şiddetli ve sürekli alkışlar.) **O halde, herkesten daha çok refah, saadet ve servete müstehak ve elyak olan köylüdür.** (Sürekli alkışlar.) **Binaenaleyh Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetinin siyaseti iktisadiyesi bu gayei asliyeyi istihsale matuftur.**

Efendiler! diyebilirim ki bugünkü felâket ve sefaletin baisi yegânesi, bu hakikatın gafili bulunmuş olmamızdır. Filhakika; yedi asırdan beri cihanın muhtelif aktarına sevk ederek, kanlarını akıttığımız, kemiklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık, cebbarlıkla uşak menzilesine indirmek istediğimiz bu sahibi aslinin huzurunda bugün kemali hicap ve ihtiramla vaz'ı hakikimizi alalım. (Şiddetli alkışlar.)

GAZİ MUSTAFA KEMAL
1 Mart 1922 (1338)

(Üçüncü toplanma yılını açış konuşmasından).